

Četo

rozchod!

Četo, rozchod!

B+B

VZPOMÍNKY NA OSUDY JEDNÉ Z ČET
VOJ. AKADEMIKŮ, PRVNÍCH DŮSTOJNÍKŮ
NOVÉ ČSL. REPUBLIKY

VOJENSKÁ AKADEMIE

1945-1946

*. . . nám skoro učenia tvrdá chvíľa príde, keď škola dala
svoje už a životom každý cestou vlastnou pôjde . . .*

*

*Takový, jakého jsme si představovali, důstojník — ideální
velitel, přísný ale spravedlivý, tvrdý a laskavý, který se vždy
a za všech okolností o nás staral a s námi prožíval radosti
a strasti akademie, i starosti soukromé. Takový byl náš táta
— velitel roty.*

DĚJINY VOJENSKÉ AKADEMIE V DATECH

- 1853-1855 vystavěno.
1856 zahájena činnost.
1859 založen park.
1860 vystavěna střední budova.
1862-1863 vystavěna kaple sv. Barbory.
1878-1914 Militär-Oberschule u. Cavallerie-Cadettenschule.
1914 obě školy se přestěhovaly do Dolních Rakous, reálka do Vídeňského Nového města, jezdecká kadetní škola do Mödlingu. Posledním velitelem za habsburské monarchie byl plk. von Rottenberger.
5/XI. 1918 převzal velení čs. major Bubla.
14/XI. 1918 přisahal čs. vojsko nové republiky, mezi východní budovou a kaplí.
11/IV. 1920 oficiální otevření vojenské akademie.
12/IV. 1920 zahájeno vyučování. První velitel byl franc. gen. Kieffer, po něm gen. Chabard také Francouz.
28/VII. 1920 převzala VA prapor věnovaný prezidentem rep. T. G. M.
1/IV. 1921 stal se velitelem VA franc. gen. Castello.
4/VII. 1921 definitivním velitelem franc. plk. Forlot.
13/VIII. 1922 první vyřazení čs. důstojníků.
1/VI. 1923 velitelem první Čechoslovák plk. Pech.
14/IX. 1926 velitelem VA brig. gen. Hněvkovský.
velitelem VA brig. gen. Zahálka.
1938 vyřazení posledních důstojníků první republiky. Nový ročník již přijatých akademiků nenastoupil a do budov VA přeloženo stát. vojenské reformní gymnasium ze zabrané Mor. Třebové.
15/III. 1939 okupace.
27/X. 1945 znovuootevření voj. akademie min. nár. obrany L. Svobodou. Prvním velitelem VA v nové republice stal se brig. gen. Š. Drgáč.
28/X. 1945 přísaha voj. akademiků a převzetí starého praporu.
5-6/IV. 1946 oficiální návštěva min. nár. obrany L. Svobody, náč. hlavního štábu B. Bočka, stát. taj. min. n. o. M. Ferjenčíka, předsedy branného výboru poslance Erbana, voj. zástupců SSSR, USA, Anglie, Francie, zástupců čsl. politických stran, předsedů zem. nár. výborů atd.
9/V. 1946 oslava 1. výročí osvobození republiky.
2/VII. 1946 zborovské oslavy, slavnostní dekorování a rozdělení cen jednotkám voj. akad. získaných na polní střelnici.
29/VIII. 1946 vyřazení prvních důstojníků nové republiky.

OSOBNOST VELITELE

Jsme první ročník, který vyjde z naší vojenské akademie, ročník do kterého se vkládá hodně nadějí. Budeme všichni velet. A přáním každého z nás je, aby velet dobře. Musíme se přiblížit našemu vojáku daleko více než tomu bylo dosud.

Velet neznamená nosit nos vzhůru, snít o nečinnosti a odvolávat se při každé příležitosti na své hodnostní odznaky. To by byla snadná práce, ale nedůstojná muže, který jednou povede své lidi do války.

Pozoruj dobře své lidi, když jim velíš. Vítají-li Tě ráno s rozzářenou tvář, blýskají-li jim zraky odhodláním, cvičíš-li s nimi útok, vrhají-li se za Tebou jako šelmy, když vzkřikneš hurá, poslouchají-li radostně, pak jsi kamaráde na dobré cestě. To je ta Tvá práce. Dobrá práce. Vojáci jdou za Tebou, jsi-li chlap. Jednotce musí velet chlap, nikdy ne bačkora. Co řekneš platí — jsi pro ně autorita. Tvá autorita, to není křik a násilí nebo chytráctví a klamání podřízených. Ne! Tvá autorita vychází z příkladu, ne ze žvanění. Autoritu nelze si koupit, ani dostat darem. Nelze ji získat úřadem ani hodností, nebo bohatstvím či úskokem. Autoritu si nutno vydobýt. Pravá autorita nese na sobě stopy potu a práce. Proto ji dosáhnou jen muži charakterní a povinností dbalí. Zdá-li se, že jsou ukázněné jednotky, kterým snad velí špatní velitelé, jest to pouhý klam jemuž podléháme v prvním okamžiku, nežli pohlédneme věci přímo na kloub.

V míru kamaráde, můžeš na krátko ošálit své lidi, ale ve válce ani to se ti nepodaří. Veškerá mírová chytristika bude v koncích a krvavě se vymstí. Podřízený má svaté právo požadovat, aby jak v míru tak ve válce byl veden veliteli, kteří nejen rozumějí svému povolání, ale kteří mají charakter a srdce. Podřízený chce mít svého velitele bez poskvrny. Neřeje si poznati jeho lidské chyby, ztratil by tím část důvěry ve svého velitele, velitele který jej povede a stává se pánem nad jeho životem a smrtí.

Cesta vedoucí k velitelské autoritě, jest velmi neschůdná. Ne všichni dojdou k cíli. Mnohý zůstane třet na samém počátku cesty, aniž se dále namáhá jíti vpřed. Ten potom nejvíce na-

říká a zrazuje ostatní. Hledá příčiny neúspěchu, a nalézá je všude, jen ne tam, kde by je měl hledat — u sebe. Pytel se svými hříchy a vadami nese na sobě, ale nevidí na něj. Je hluchý, protože by jinak musel slyšet reptání podřízených proti své osobě. Je směšný, aniž si to uvědomuje. Chce utužovat kázeň křikem a tresty. Trestá podřízené za provinění, jichž se sám dopouští několikrát denně. Dovolává se předpisu, povinností i vlasti, ale sám jich málo dbá. Všichni po-
cítují, že měří dvojím loktem. Jedním sobě, druhým podřízeným. Armáda nemůže potřebovat za velitele panáky, kteří nedopatřením dostali hodnost již si nezasluhují. Musíme být nejlepší armádou. To se týká v první řadě velitelů, od svobodníka až po generála. Oddanost, sebezapření, charakter a vzdělání, to jsou čtyři prvky, které musí mít každý velitel. Chybí-li jeden z nich, jsme v nebezpečí, že opustíme správnou cestu — cestu velitele. Cíl je jasný. V míru přípravu pro válku, ve válce k vítězství.

Dobrý velitel dává své jednotce kus svého já. Snaží se povznésti každého muže tak vysoko, jak je sám. Proto má každá jednotka tvář svého velitele. Jsou jednotky dobré a špatné, právě tak jako její velitelé. Kdo má mnoho, může rozdávat, kdo stojí vysoko, může vysoko povznést. Dobrým příkladem může být jen velitel, vykonávající své povolání s láskou. Dělá-li však svou práci bez zájmu, škodí armádě. Nelze sloužit jen proto, že dostáváme žold. Peníze nemohou být jedinou odměnou za naši práci. Za peníze se neumírá. Všude jinde je úloha představeného snadnější, než na vojně. Zde je výchovný vliv představeného trvalý. Jinde končí jakmile podřízený opustí kancelář nebo dílnu. Po službě se nestará jeden o druhého. Na vojně však tomu tak není.

Dávno již minuly doby, kdy kázeň se dala udržet kaprálskou holí, kdy se válčilo jen pro zábravu korunovaných hlav. Dnes jsou cíle války mnohem hlubší. I vojáci jsou lidé, kteří přemýšlejí. Mají však mnoho vlastností společných s dětmi. Jednou z nich je oddanost k veliteli, kterému důvěřují. Vojenská služba je nesmlouvavá. Nechce se s nikým dělit, on sám i jeho rodina musí často ustoupit zájmům služby.

Poválečná léta jsou charakterisována snahou mít se dobře s vynaložením nejmenší námahy. Lépe řečeno mít se dobře,

Slavnostní znovuotevření voj. akademie 20. října 1945.

a nic nedělat. To však nesmí platit pro armádu. Armáda je dílna, kde se pracuje ve dne v noci. Kdo pracuje málo, přесouvá část své práce na bedra druhého.

Jednou povedeš do boje svou jednotku. Pamatuj, že vedeš lidi, za jejichž životy odpovídáš. Zavíníš-li smrt jediného člověka, nebudeš moci s klidným svědomím předstoupit před svou jednotku. Někdy slyšíš nebo čteš, že celá jednotka byla pobita a jen velitel se zachránil. To byl špatný velitel kamaráde! Kéž bychom takových nikdy neměli. Umírají-li naši lidé, zemřeme s nimi.

Vojenská služba je nepřetržitým odříkáním. Jen tak se vychovávají mužové. Lehký život a zábavy, vytvoří velitele pro promenádu, ale ne pro kasárna a válku. Tvá vojenská služba musí být stále oživována myšlenkou, že sloužíš rodné hroudě, na které žiješ, která Tebe živí, abys Ty mohl žít! Služ dobře! Buď vzorem svým lidem! Štěrba.

Autorita prýští z důvěry podřízeného k veliteli a na důvěře stojí kázeň. Bez autority není pravé kázně. Velitel potřebuje autority, protože nejen velí, ale také vychovává své podřízené. Opatruj svou velitelskou autoritu jako oko v hlavě, neboť ztratíš-li ji jednou, těžko ji znovu dobudeš. Vh.

MY

Bylo to v polovině sychravého října, kdy brány akademie se otevřely a šedá budova přijímala do svého nitra první akademiky nové republiky. Kolik nadějí sem vcházelo? Kolik mladých odhodlaných mužů ze všech koutů republiky nejrůznějšího povolání s tolika — za 6 let naší nesamostatnosti — prožitými zážitky vstupovalo zde na nově vyvolenou životní dráhu. Dráhu důstojníka z povolání. Kolik duší, tolik ideálů. Každý z nich věřil v novou lepší budoucnost naší vlasti, ve svobodu našeho národa, která již nikdy nezanikne vlivem

temných žvlů hrajících s osudy milionů loutkové divadlo v rámci světové politiky. Stejně tak bude-li to třeba bez nejmenšího váhání položí za tyto ideály své životy, což není to nejcennější pro důstojníka. Pro toho jest mnohem cennější jeho čest, která již nikdy a nikým nesmí býti beztretně pokalena. Čest ta žije — musí s námi žít a po naší smrti zde neposkvrněna po nás zůstane.

Toho chce býti zárukou celá naše nová Československá armáda, na jejíž velitelská místa bylo dopřáno dostati se nám prvním důstojníkům čs. lidové demokratické armády. Prvním, kteří se sešli k svorné spolupráci v budovatelské výstavbě naší branné moci.

Slováci a Češi, partyzáni z našich hor, bojovníci slovenského národního povstání, příslušníci domácí fronty, ti kteří měli to štěstí vrátit se z koncentračních táborů i zahraničních bojovníci, jejichž prsa zdobí četná vyznamenání, ti všichni se zde sešli s osudy vepsanými do vrásek svých mladých čel...
-j. br.

*

Jen voják, jenž ví za co bojuje, je schopen uhájit základní předpoklady pokroku lidstva — svobodu a demokracii.

*

VÝSEK ZE ŽIVOTA V PODZEMÍ, KDE PRACOVALA ZB (ZPRAVODAJSKÁ BRIGÁDA) VOJENSKÉ HNUTÍ ODPORU

Jedna z mnoha prožitých příhod...

Večer 28. dubna 1945. Telefon ostře zazvonil „halo zde Borský, jdeme s Datlem k Milanovi, přijed tam za třičtvrtí hodiny, peníze nepotřebuješ stačí 10 K na noční elektriku. Nazdar!“

Celkem nevinná zpráva nezasvěcenému nic neříkající, ale podle smlouveného kodu je to zcela jasné. Sežeň 10 mužů ČPZU (četa pro zvláštní úkoly), kteří byli právě nedávno

stažení do Prahy, a přiveď je ve stanovené době na místo označené krycím jménem Milan. Velitel praporu tam přijde s Datlem, špkt. parašutistou, kterého před několika dny naše brigáda přivezla od plk. Richarda z Českomoravské vysočiny, další se ukáže na místě.

Že jde o důležitou věc, možno usuzovat s toho, že na akci přijde osobně Datel, protože jinak by ČNR (čs. nár. rada) za těchto napjatých dnů nevysílala svého vojenského splnomocníka do nebezpečí.

Dvě ze spojek, které u mne spí, se rozbíhají, třetí zůstává u telefonu. Sám jsem připraven ihned, jen ještě blůzu uniformy a přes ní černý gumák jaký nosí gestapo. Dojde-li k něčemu, půjde plášť dolů, aby pánové nebyli na pochybách s kým mají co jednat. Dnes je lépe ukázat karty přímo, před několika měsíci bylo vhodnější pracovat v civilu.

Jsem zvědav, uzřím-li dnes konečně Datlův obličej. Setkal jsem se s ním již několikrát, ale vždy za takových okolností, že jsem si jej nikdy nemohl prohlédnout. Jeho osobnost je pro nás obestřena tajemnou gloriolou. Dragounský poručík, souslieutnant cizinecké legie, důstojník 1. p. pl. ve Francii, anglický parašutista přicházející konečně se svým radistou přes Itálii na Vysočinu k R-3 a odtud do Prahy.

Přicházejí tři muži ČTZU, ostatní přijdou na místo srazu. Přesně ve stanovenou dobu přijíždějí dvě nákladní auta. Přskám smlouvenou melodii, z auta vyskočí černá postava a smluvenými slovy mne žádá o oheň. Heslo souhlasí, odpovídám na něj a hned podávám špkt. Datlovi hlášení. Je spokojen s nástupem, který přes pozdní noční hodinu byl proveden přesně, rozdělí mužstvo do obou aut, mne bere k sobě do prvního, dává mi mapu, abych malou kolonu vedl, protože on sám již Prahu za 6 let nepřítomnosti nezná tak důkladně. Za svitu baterky hledím do mapy a po několika Datlových slovech pro mne, vyrážíme.

Brzy necháváme hlavní část města za sebou a naše pozornost se soustřeďuje na zátarasy a kontroly, které jsou na našich mapách přesně zaznamenány, již od doby svého vzniku. První z nich, šofér podává esesákovi povolení k jízdě mimo město — „jedeme pro potraviny“, já předkládám svou a Datlovu legitimaci. Jsme všichni klidni, protože víme, že dva

colty, které drží Datel v rukou neminou se cfe. Esesák ale je spokojen, naše papíry jsou v pořádku. Ostatně je to vinou Němců, že brali naše lidi k luftschutzu a na úřad práce. Bianco legitimace a povolení není možno uhlídat a razítko „Polizeipräsident zu Prag“ v našich papírech, razítko které svou orlicí s hákovým křížem dělá takový dojem, je dokonce docela pravé, jenomže tajemník pana policejního presidenta neví o tom, že v používání razítka dělí se s naší brigádou. Také další esesáckou kontrolou projíždíme bez obtíží a třetí vojenská ta nás dokonce ani nezastavuje.

Netrvá dlouho a naše cesta končí. Datel vystupuje, s druhým autem přijíždí velitel praporu a už se také ukazují chlapík, který zde na nás čeká, několik slov, chlapci seskakují s aut a už běží řetězem z ruky do ruky náklad. Co to je? Nikdo z nás neví, nikdo se neptá. Minuty utíkají, Datel se dívá na zápěstí, konečně poslední kus je na voze. Nasedat a jedem.

Zase sedím s mapou na kolenou a hledám nejbližší cestu, kde je nejméně zátarasu. Teď nás nesmí již zastavit nikdo, ani česká policie. První kontrolou projíždíme hladce, nestará se o nás. Druhá je ale esesák stojící s automatem na silnici. Když se mu zdá, že nemáme na jeho znamení úmysl zastavit, snaží se cestu uzavřít kládou. Teď záleží na řidiči bude-li se střílet nebo ne. Jsme připraveni, my v budce i chlapci nahoře u nákladu. A šofér, starý zkušený vlk silnic, udělal to nejsprávnější co mohl, šlápl na plyn, vůz poskočil, řidič jej strhává po dvou kolech na stranu. Výkřik, pak jedeme dále již nikým nerušení. Teď rychle odbočit ze silnice na vedlejší cestu, přejít na druhou silnici, na které je poslední kontrola před Prahou — Volkssturm. Než se děda vzpamataje, projíždíme i zde hladce.

Dostáváme se do prvních pražských ulic. Teď už je vše v pořádku, tady se už nezastavuje. Začíná se však rozednívat a Datel dává rozkaz, aby se každé auto dalo jinou cestou a chlapci, aby postupně sesedli. Odcházím poslední, Datel je spokojen, a tiskne mi ruku. Ale zase jsem v noční tmě nespatriil jeho obličej...

... a v pražském povstání...

... zase několik kulek se odrazilo proti mně. Beru jednu, le-

žící poblíž, do ruky. Zas dum-dum. Nemají toho ještě dost. Zamýšlím se na okamžik nad tím, ale kulomet štěkající v dlouhých dávkách ve vedlejší místnosti přivádí mne zpět do skutečnosti. Hlava začíná bolet a cítím, jak mi krev pod obvazem stéká na rozepnutý límec blůzy. Palba našich chlapců na okamžik utichá, slyším kroky před dveřmi a již vidím vstupovat lékaře a dva ošetřovatele s nosítky. Nakládají mne a využívají pak krátké přestávky v palbě přebíhají se mnou ulicí. Je noc. Ve tmě poznávám budovu rozhlasu, čs. a spojenecké vlajky na ní. Na dlažbě několik padlých SS-manů na nichž máme z odpoledního boje také my svůj podíl. Nákladní auto přikryté plachtou, označené červenými kříži, je plně nosítek. Ocítám se v jejich spleti a konečně jedu. Cítím jak vůz nadskakuje, když přejíždí místa, kde dlažba je vytrhávána na barikády. Nová palba, nevím kudy projíždíme, ale vidím jak kulky z německých samopalů rvou plachtu a červené kříže nad našimi hlavami. Raněný vedle mne dostal další kulku a sestřička, která jede s námi, obvazuje jej za jízdy. Konečně nemocnice.

Vynášejí nás a dávají na chodby před operační sály. Mám štěstí, jdu brzy na řadu, ale pó sejmutí obvazu rozhoduje se primář poslat mne naproti na odbornou kliniku. Tam se mi dostane prý nejlepší ošetření vzhledem k charakteru mé rány. Znovu nosítka, tentokrát jen přes ulici a konečně jsem na místě kde mi pomohou. Musí mi pomoci, nemohu teď přece zemřít, právě teď kdy nadchází doba svobody, svobody za kterou jsme léta bojovali.

Německé dělostřelectvo páří. Kulturtrégři vědí, že celý komplex domů jsou nemocnice, ale jejich hrdinství to nevádí. Právě naopak. Budu tedy operován ve sklepě na nouzovém operačním stole. Svlékají mi zakrvácenou bluzu a tak jak jsem v jezdeckých botách a kalhotách dávají mne na stůl. Mladý asistent snímá obvaz a protože zranění nedovoluje narkosu, snaží se upoutat mou pozornost hovorem o průběhu povstání. Jsem naplněn pocitem vděčnosti k němu, neboť mi dává svou pomoc, jsem tak šťasten, že se nacházím v dobrých rukou, že ani nevnímám bolest, kterou mi působí jeho skalpel. Operace trvá pět čtvrtí hodiny. Německé granáty v nepravidelných intervalech stále dopadají, jejich

explose je slyšet až zde dole v podzemí, stejně jako rachot kulometů hloubkových letců.

Hotovo. Teď na lůžko a čekat. Vedle leží četnický strážmistr, také od rozhlasu, rovněž s ranou v hlavě. Následují dva dlouhé dny. Radio v operačním sále stále volá zoufale o pomoc. Udržíme se? Chlapci z naší brigády volali včera na kliniku, byli zvědaví, jak to se mnou vypadá. Jejich zprávy byly stejně neutěšené, jako zprávy oficielní. Nejsou těžké zbraně, kulometů a samopalů málo a ještě je nutno šetřit s každým jednotlivým nábojem.

Počet padlých našeho praporu roste. Kamarádi od III. praporu ZB „Toledo“ při obraně Masarykova nádraží bili se nakonec už jen bodáky, ale tanky, které jim pronikly do boku úplně je masakrovaly. Kasárna Jiřího, kde je velitelství Praha-Střed a také velitelství naší brigády, byly bombardovány a tanky z Karlína pronikají až k zadnímu traktu budov. Panceřové pěsti docházejí. Přesto hoši doufají, že se podaří udržet se. Do toho volá radio: „Vnimanie, vnimanie, gavarit Praga, Praga gavarit“, nebo ne méně naléhavé: „Atantion, atantion, the city of Prague is speaking.“

Raněných, kteří přicházejí na kliniku z nejbližších barikád je stále více a více. Zdá se, že i pro nás se situace stává vážnou. Četníkovi, ani mně, se nechce zemřít ranou do tylu. Naše uniformy u lůžek ukazují příliš jasně, jak jsme ke zranění přišli. Bereme si proto své pistole, jediné zbraně, které zde máme pro svou osobní obranu. To znamená 7 ran pro ně, osmá pro nás. V nemocnici se sice ještě nestřílí, ale Němci na to stejně neberou ohled, vždyť kolik zbraní pro pražské povstání přišlo právě odtud — z nemocnic, kde byli jen „ranění.“ Stále přicházejí noví ranění. Radnice je zničená. Němci útočí na Spořilov, Pankrác, Michli, Barrandov. V celé Evropě už prý válka skončila, jen u nás, v Praze, se ještě stále střílí. Do toho náhle vpadá překvapení. Radio, a brzy na to i první svobodný tisk ještě v noci přináší zprávy o německé kapitulaci 8. V. večer, kterou prosadila čs. nár. rada a vojenský velitel Prahy gen. Kutlvašer. V zápětí na to v časných ranních hodinách přichází zpráva, že tanky Rudé armády jsou již ve městě, po provedení skvělého manévru, přímo od Berlína. Spolu s našimi bojovnicemi likvidují

poslední bašty SS v Dejvicích a obchvacují jednotky, které se snaží uniknout do amerického pásma.

Konečně vítězství. Radio jáásá, ale nadšené je chvílemi přerušováno rozkazy velitele Prahy k prohlížení domů a pátrání po skrytých zákeřnících, kteří ještě několik dní ohrožují ulice.

Co mám ještě říci dál? Snad to, jak téhož dne večer přišel kliniku prohledat letecký poručík se dvěma četníky a jak nám vypravovali o svobodné Praze? Nebo o tom, jak na náš sál přivezli první raněné rudoarmějce? Přesto že se lékařům zdálo, že z mého těla život uniká byly ty dny životem příliš nabity, než aby dojmy z nich mohlo pero zachytit . . .

ADA.

*

Jděte vpřed, ale neztrácejte hlavu, nedopustíte, aby se vám hlava zatočila nad úspěchy! — Učíteš upravljat (učte se spravovat, učte se vládnout).

Stalin Gottwaldovi.

*

Každá armáda má takovou cenu, jakou má její velitelský sbor, každá jednotka, jakou má její velitel.

Vk.

*

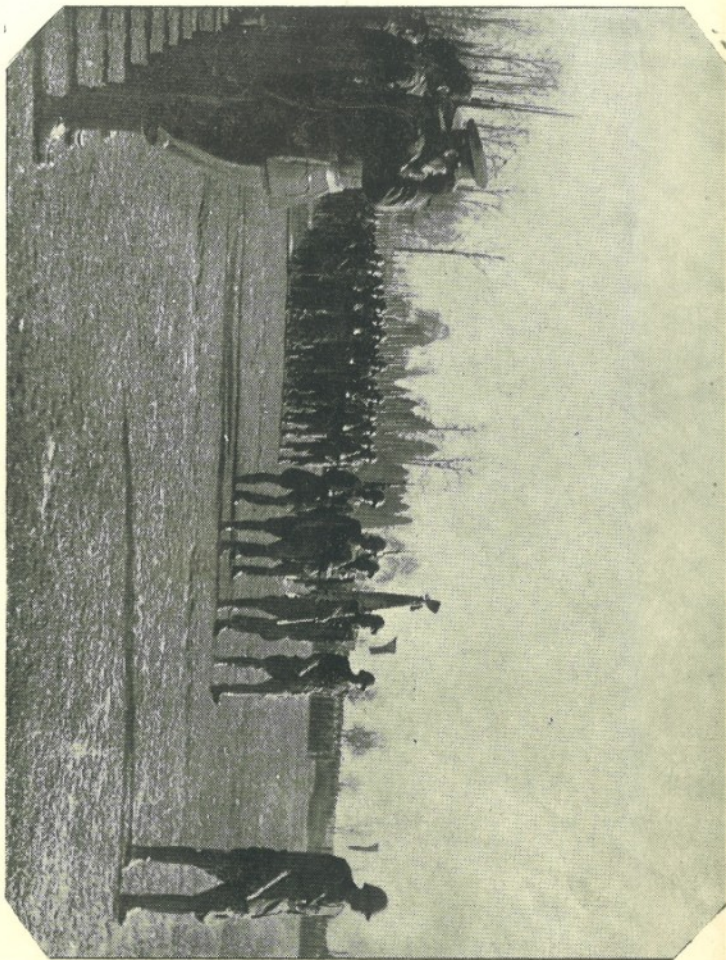
R O K 1 9 3 9 .

„E“ — akce. Výzvědná služba Wehrmachtu věděla, že ve Velké Británii jsou kursy pro výcvik parašutistů, s úkoly výzvědnými a destrukčními. Věděla, že také v SSSR připravovali tuto nebezpečnou zbraň pro Němce. V obou těchto spojeneckých zemích se pro tyto služby školilo mnoho příslušníků naší zahraniční armády. Atentát na Heydricha byl prvním signálem, že nebezpečí parašutistů není malé. Jak to nebezpečí zničit? Nápad měli Němci hned: Stanné právo, Lidice, Ležáky. Výsledek se nedostavil. Náš domácí odboj se nezastavil. Svět se na nás díval jako na hrdinný národ, který těžce bojoval a platil krví za svou svobodu.

Někdy v červenci nebo v srpnu 1942 dostal K. H. Frank za pomoci E. Moravce další nápad. Dal rozkaz gestapu připravit hromadné zatčení všech příbuzných naší emigrace. Hlavní důvody byly dva: znemožnit, nebo aspoň ztížit spolupráci parašutistů s obyvatelstvem a hlavně příbuznými, potom získat příbuzné vedoucích osobností našeho zahraničního odboje jako rukojmí. Že byl celý plán nesmyslný, to se brzy projevilo. Snad jsme tenkrát měli v zahraničí na 30 tisíc lidí. Gestapo mělo zatýkat aspoň dva, za jednoho emigranta, ale zatčení 60 tisíc lidí v protektorátě by ochromilo hospodářský život. Potom nemohlo gestapo pořádit ani přesné seznamy všech příbuzných, poněvadž se dosud zajímalo jen o jednotlivé případy. Po všech přípravách začalo hromadné zatýkání v noci na 17. IX. 1942. Ve všech městech protektorátu najednou. Gestapácké věznice se plnily a v několika dnech se „Emigrantská akce“, jak ji gestapo nazvalo, soustředila na několik hlavních středisk. Byla mezi nimi i známá jména trestnic jako Bory u Plzně, Kartouzy. V Praze bylo pozatýkáno tolik lidí, že gestapo obsadilo Staré výstaviště a tam vytvořilo shromažďovací tábor. To byl tedy začátek „E—akce.“

Můj bratr uprchl v červenci 1939 přes hranice do Polska, prodělal cestu do Francie, cizineckou legii v Alžíru, začátek války, ústup a útěk z Francie při jejím pádu. V roce 1942 byl již v Anglii. Tenkrát přišla řada na nás doma. Otec byl zatčen 17. IX. 1942 v Kutné Hoře a odvezen do Kolína a já až 19. IX. u Bělé pod Bezdězem, kde jsem byl po maturitě zaměstnán. Po sepsání zatýkacího protokolu na čet. stanici jsem byl odvezen na Dienststelle Gestapa v Mladé Boleslavi, a odveden do věznice. První pocit po zapadnutí brány věznice příjemný nebyl. Americký typ věznice mi připomínal románový Sing-Sing. Prohlížel jsem si zařízení samotky, sedátko, stolek a postel, vše přimontováno ke zdi. Jíst jsem ten den již nedostal. Druhý den jsem poznal nový život. Ranní půlhodinka, která splnila svůj úkol tak, že ještě v poledne jsem se u příliš jednoduchého oběda potil. Příští den ráno jsem byl odvezen do Kolína, kde mne přivítaly škodolibé úsměvy starých známých gestapáků z dřívějších výsledků. V kolínském shromaždišti jsem se sešel se svým

Příchod praporu voj. akademie.

otcem. Co s námi bude dál, nikdo nevěděl. Večer nás gestapo předalo Schutz-policii a ta nás odvezla svými auty na nádraží, kde stál připraven zvláštní vlak. Po 9. hodině večer vyjel transport směrem na Čes. Třebovou. Celou noc a celý den jel vlak přes Brno do Kyjova na Slovácku, kde jsme vysedali. Po třech km cesty došel dlouhý průvod pod automaty policistů do nového domova.

Interniční tábor Svatobořice. Šedé ponuré budovy, kryté dehtovým papírem, přilby a lesklé bodáky strážných, dvojitý plot a ostnatý drát, po kterém v noci klouzalo světlo reflektorů a hlídacích lamp a v rozích tábora dřevěné věže. Koncentrák v protektorátním vydání. Jen krematorium je nahrazeno márnici. S nacistickou nafoukaností nás přivítal velitel tábora oberleutnant četnictva Kaiser, který už asi zapomněl, že také kdysi stál před památníkem na hřišti voj. akademie a přísahal věrnost ČSR. Zapomněl také, že se tenkrát jmenoval poručík Císař.

Podzim 1942 byl smutný. Málo jídla. Byl hlad a stupňoval se. Stálé výslechy. Márnice nezahálela. Střídali se tam mrtví — utýraní i živí, z trestu zavření. Gestapo odváželo nejlepší a jejich život končil většinou v Osvětimi.

15. března 1943 byl jsem převezen se skupinou 30 osob do policejní věznice gestapa v Brně, Na Veveří. Tam jsem poznal pravou tvář gestapa. Malá věznice — 5 baráků stále přeplněných lidmi z různých koutů Čech, Moravy i Slovenska i příslušníky jiných národů, které všechny pojila nenávisť k Němcům a nacismu. Dvakrát týdně odjížděly a přijížděly transporty vězňů. Střídala se jména, zarostlé, vyhublé obličeje i špinavé a roztrhané uniformy. Naše skupina E-akce chodila pracovat na komando Sportplatz I. Pod dozorem SS-manů, se psy, jsme celý den pracovali na odkopávkách a navážkách na stavbě nového sportovního stadionu. Ve strašných vedrech v červnu jsme začali stavět střelnici pro zábavu gestapa. O hladu, při slunečním žáru a řvaní SS-manů a gestapáků vytahovali jsme vozíky s hlinou po příkře stoupající polní dráze na navážení ochranných náspů. Vysílení, vraceli jsme se do dusných baráků se záplavami štěnic. Byla to věznice, která měla pověst jako jedna z nejhorších v Německu, věznice kde gestapo udělalo z člověka v práci otroka,

a v životní úrovni zvířetem. S jinými vězni se zacházelo ještě hůře než s námi, a nejhrozněji byli týráni Židé, Rusové a Ukrajinci.

20. srpna 1943 jsem byl jako práce neschopný poslán zpět do Svatobořic. Tam se zatím poměry k nepoznání změnily. Byly větší přiděly jídla a lepší ubytování. Můj zdravotní stav se zlepšoval. Na podzim 1943 byl vyměněn velitel tábora. Mladý, sadistický nadporučík Kaiser byl zajištěn kriminální policií pro zneužívání moci a defraudace. Nový velitel byl poručík čet., povýšený jako Němec z vrchního strážmistra. Poměry v táboře se dále zlepšovaly, ale nekonečný čas utíkal pomalu. Na podzim 1944 se projevila blížící se fronta i konec války. Kázeň se uvolňovala. Třetí vánoce ve Svatobořicích byly po více než dvoutletém věznění, svátky naděje, víry v brzký konec a celkem dobré nálady i když se zvláště starým stýskalo po domově. V roce 1945 jsme válku slyšeli i viděli. V noci svítily na obzoru rudé záplavy. Fronta se převalila u Piešťan přes Váh a dělostřelectvo bylo slyšet ve dne i v noci. Všichni jsme věděli, že naše internování, které trvalo již přes dva a půl roku, se počítá již jen na týdny. Po silnici utíkaly karavany zdecimovaných Němců a Maďarů. Fronta se blížila. Již jen 20 km. Rudá armáda stála u Holiče, na březích řeky Moravy. Ruská letadla stíhala po Němcích na silnicích i v blízkosti tábora. Velitel tábora byl bezradný. Rusům se podařilo severně Hodonína překročit řeku Moravu a prolomit silnou obranu Němců. Situace se stala kritickou. Dělostřelecké granáty vybuchovaly 5 km od tábora. 13. dubna přijelo naposledy gestapo. Vybralo si asi 150 lidí, na kterých jim nejvíce záleželo a ostatní propustili. Byl jsem mezi nimi i já. 150 lidí poslední zbytek emigrantské akce byl převezen pod velením bývalého velitele do Plané nad Lužnicí v Čechách, kde se brzy dočkali konce války. To byl konec E-akce.

14. dubna jsem odjel z Kyjova posledním vlakem domů. Převratu jsem se dočkal v Bělé pod Bezdězem. Patřil jsem mezi ty šťastné, e-akcionáře, kterým se jejich příbuzní ze zahraničí vrátili. Více než třetina byla však vězněna zbytečně,

a zbytočne se tešila na shledání se svými drahými. Jejich bratři, synové i otcové padli za vlast, za svobodu národa i za svobodu nás väznených. Knoflík.

Žádná armáda na světě si nemůže dovoliť přepychu udržovat si neschopné velitele. Je pro ni štěstí, zbaví-li se jich již v míru. Vk.

Budujeme demokratickou armádu. Ano, demokratickou v tom, že od střelce po generála musíme stejně a ochotně plnit své povinnosti. Vk.

BOLO TO VTEG...

Uplýnul rok od ukončenia druhej svetovej vojny, preto ešte temer každý má v pamäti udalosti posledných šiestich rokov, z doby jej trvania. Kto pozoroval vývoj pomerov v našej Československej republike z hľadiska vojenského, iste si uvedomil nutnosť silnej a uvedomelej armády s ktorou národ žije a padá. Tedy obsahom tohoto článku je môj náhľad z praktického života na veliteľ'a, ktorý ako prvý zaujíma miesto v armáde, ako v mieru, tak hlavne vo vojne.

Pri rozpadnutí našej prvej Čs. republiky v mobilizácii na jeseň v r. 1938 bol som zamestnaný u fa. Š. Fojtík v Bánovciach nad Bebravou, u ktorého ako u starostu mesta Bánoviec bol temer každodenným hosťom vtedajší ľudácky ali-paša, pozdejšie takzvaný prezident „Slovenského štátu“ Tiso. Takto som mal príležitosť sám počuť rozhovory týchto ľudí bez chrbtovej kosti, ako kuli plány na zradu Republiky prejavovaním veľkej radosti nad výčinnými v tom čase sudetských Nemcov a na Slovensku Maďarov. Časté schvodzky mnohokrát v noci, pričom s veľkou obľubou tito samozvaný predstaviteľia národa si zaspievali maďarské odrhovačky, čo sa

dalo vidieť tiež v tom čase vo všetkých ľudáckých organizáciach, kde všetko možné vychvalovali čo bolo v Berlíne, v Budapešti a len to bolo zlé, čo sme mali doma. Tu sa musel každý uvedomelý Slovák s odporom pozastaviť nad počínaním týchto vyvrhel'ov národa. Vtedy som začal chápať pomery v našej Čs. republike a uvedomovať si veľkú dôležitosť armády a hlavne jej spol'ahlivých veliteľ'ov. V búrlivých marcových dňoch v r. 1939 bol Nemcami vyhlásený takzvaný „Slovenský štát“ v čele s Tisom a jeho prisluhovačmi. Títo sa hneď na začiatku svojho bačovania, aby dovršili rozoštvávanie Slovákov a Čechov postarali o úplné rozbitie prvej Čs. republiky. Hlavne bandy Hlinkovej gardy se vyznamenaly úplným okradnutím o majetok a odvlčením do nemeckých koncentračných táborov občanov židovského pôvodu. Neskoršie posielaním slovenských chlapcov na front proti bratom Rusom. Tu si každý čestný Slovák uvedomil nútnosť Čs. republiky, ktorá môže byť ako taká len vtedy, keď bude mať silnú armádu a zase hlavne so spol'ahlivým politicky vyspelým veliteľ'ským sborom. Rok 1941 — vojna Nemecko-SSSR! Bol som ako vojak slovenskej armády, hoci proti vlastnej vôli s viacerými odoslaný na východný front. Tam som mal príležitosť presvedčiť sa o opaku toho, čo hlásal do bratislavského rozhlasu slovenský kat Mach. A videl som, že Rusi žili pred vojnou celkom spokojne a vo vojne odhodlaní bojovať až do konečného víťazstva za svätú vec. Tu som videl vysokú a uvedomelú morálku ruského vojaka a opak nášho čs. vojaka, ktorý keď aj len na čas, ale predsi ustúpil pred germánskym katanom a zase tu bolo vidieť, že slabosť, ktorá prišla, bola s veliteľ'ských miest. Konečne rok 1944 prišlo slávne Slovenské národné povstanie, ktoré bolo predom pripravované a našlo ohlas temer u celého slovenského národa. Najmä po prejave p. prezidenta z Londýna, ktorý objasnil pomer Čechov a Slovákov ako rovnoprávných v novej ČSR, prehovoril ľud so zbraňou v ruke, až na malú skupinu akýchsi tisovcov, tukovcov, machovcov, ale netrvala ich sláva dlho ani pod ochranou fašistických beštii, kde boli priamo v brlohu tejto šelmy dolapení, aby sa sami odsúdili pred národom. Boli to hlavne partizáni, ktorí aj po potlačení československej armády v Banskej Bystrici stiahli sa do hôr

a odiaľ robili výpady proti nemeckým votrelcom a tak im spôsobili v hlbokom týlu veľké škody, ako na ľuďoch, tak na materiále, hlavne na dopravných prostriedkoch. Mnohorozi bojovali proti veľkej presile nemeckých banditov; no, vydržali až do oslobodenia našich krajov víťaznou Červenou armádou. Ako príslušník partizánskej brigády „Jána Žižku“, pamätám sa aká veľká a zodpovedná úloha sa požadovala aj tu od veliteľ'a.

Pomáľy končili teplé augustové dni. Piaty deň od začiatku povstania, sedeli sme skupina 55 ozbrojených ľudí okolo ohňa v Podlužských horách, keď prišla k nám partizánska spojka ze susednej skupiny v obci Závada s rozkazom, aby sa všetky partizánske skupiny dostavily na hlavný štáb, ktorý v ten deň sa presunul zo Sklabiny cez Čičmany a Valašskú Belú do bánovského kraja. Boli to veliteľ'ja kpt. Pola, polit. komisár Kaščák, náč. štábu kpt. Klokov — hrdina SSSR, parašutisti z Ruska s úkolom pomáhať nám organizovať partizánske skupiny, už ako skúsení v ukrajinských bojoch. Takto bola temer za dva dni vojensky zorganizovaná partizánska brigáda „Jána Žižku“ pod velením kpt. Polu s viacerými samostatnými oddielmi a zároveň pridelenými oblasťami ich pôsobenia. Po prevedení viacerých úspešných bojových akcií, bol som menovaný od veliteľ'a brigády, ako veliteľ' roty, ktorú funkciu som zastával až do spojenia s Červenou armádou. A tu som mal príležitosť vidieť, aký veľký požiadavok sa kládol na veliteľ'a, či už ako veliteľ'a priamo v boji, organizátora alebo politicky vyspelého vojaka.

Rok 1945 — Pražské povstanie — koniec války — začína nový život. Výstavba a cesta k blahobytu národa v novej ľudovodemokratickej ČSR so silnou a uvedomelou armádou, v ktorej má zase hlavnú úlohu po každej spol'ahlivý stránke veliteľ'ský sbor. A tak aj ja po mnohých skúsenostiach súc si vedomý tejto dôležitej a zodpovednej funkcie, bol som s viacerými z rôznych kútov našej Čs. vlasti prijatý do vojenskej akadémie v Hraniciach.

Samo Bachár.

*

Velitel, který chce být přísným k svým podřízeným, musí být nejpršnějším soudcem sama sebe.

Vk.

„Zde se naučíš milovat smrt!“ — tato slova z úst lidské kostry, která se pokoušela odplížit z dosahu okovaných bot essesmana, byla mi adresována po průchodu branou, na které by se vyjímal Dantův nápis: „Zanech nadějí, či noha sem vstupuje!“

Koncentrační tábor Flossenbürg. Nechci zde opakovat všechny ty bědy, mučení a popravy na Slovanech — bylo již o tom napsáno dosti, chci jen připomenout nám všem, abychom nikdy nezapomněli. Co stačilo jako vstupenka do těchto táborů převýchovy, kde politický vězeň čekal vedle vraha na vykoupení, které u tolika byla smrt. Stačilo být tím co příslušníci čisté rasy tolik propagovali: dobrým vlastencem. Strach nacistů musel být opravdu veliký. Zavírali i bez podezření, ubíjeli a popravovali bez příčiny.

Byl jsem zatčen brzy na začátku války klatovským gestapem po domažlické aféře Honzy Smudka-kamaráda skauta, který pracoval v našem odboji. Ač mně, ani ostatním nebylo nic dokázáno byli jsme deportováni do koncentračního tábora ve Flossenbürgu. Tento tábor byl založen v roce 1938 asi 30 km severně od města Weiden na trati Cheb—Norimberg. Tábor je přímo rafinovaně ukryt v horách v prostředí kamenných lomů a byl vedením SS vybrán jako „Vernichtungslager“. To je po našem: za kým se jednou zavřela brána tábora měl jedinou cestu ven a to komínem krematoria jako modravý dým. Sem také z trestu byli překládáni vězňové z jiných táborů jako Buchenwald, Dachau nebo Sachsenhausen. Z původního stavu 3600 osob, vzrostl zde počet vězňů s několika pobočnými pracovními tábory na 45.800. Měsíčně bylo průměrně 3000 osob exekováno nebo zemřelo na následky mučení a hladu. Ve Flossenbürgu byla vězněna řada významných osobností, politiků a důstojníků všech armád. Z českých osobností tam byl generál S. Drgáč, dr. Jína, generál Žák, dr. Fukátko a mnoho dalších. Za dráty tohoto tábora byl též vězněn bývalý rakouský kancléř Schuschnig, belgický král Leopold, synovec Churchilla, maďarský šef gen. štábu, řada vysokých důstojníků polských a později též několik vysokých důstojníků ruských.

Z mnoha vzpomínek na sadistické počínání nositelů kultury jako příklad bezmezného vzteku uvádím jak si počínali

SS-mani po útěku jednoho z Poláků. Nutno si uvědomit, že útěk z koncentračního tábora byl pro normálního člověka nemožný a také se o to nikdo nepokoušel. Kdo cítil, že nemá více sil a vůle žít, šel jednoduše „do drátů“ a vysvobozující střely kulometů ukončily jeho živoření.

S jedním transportem Poláků-chlapců mezi 11 až 16 lety přišel i jeden nadměru statný a veselý hoch. Byl ubytován na druhém bloku a již po 3 dnech života v táboře pochopil, že pomalu umírat a nevidět konec utrpení je jedno z nejhoršího. V noci, začátkem června kdy celý tábor spal, jen reflektory klouzaly svým studeným světlem v ulicích mezi bloky, protáhl se tento mladý Polák okénkem dřevěného baráku a vylezl na střechu. Všude byl klid jen prudký dešť bil do dehtového papíru střech. Rozběhl se po mírně lomené střeše, na konci se odrazil a přeskočil mezeru mezi blokem a drátěným plotem. Celkovou dálku téměř 6ti metrů. Dopadl s výše 3,5 m na zem a utíkal. V tom zaštekaly oboustraně kulometry, ale výkvět herrenvolku se tentokrát minul cíle. Proč strážný stojící v hlídkové věži nespatriil odvážlivce dříve dozvěděli jsme se oklikou později. — Byl opilý a usnul. Měl potom jistě v táborové věznici čas k rozjímání. Teď však, aby napravil svou chybu pustil plné dávky do bloků spících vězňů; tenkrát měl můj otec, se mnou zavřený, štěstí. Střela mu proletěla slamníkem. Noční ticho prořzl ječivý zvuk sirén, okované boty, tučné německé nadávky, štěkot vycvičených psů, povely a spouštění motorů aut a motocyklů. Telefony se rozdrnčely, honba začala. Mezi tím nastoupil celý několikatisícový tábor na „Appellplatze“ ke kontrole stavů a pro zjištění jména a národnosti odvážlivce. Tento nástup, jako ostatně každý druhý, neobešel se bez několika ukopaných a ušlapaných. Již druhý den silně přšelo a všude stály kaluže vody. Do nepřičetnosti vydráždění a vztekli SS nadlidé tloukli na potkání. Po krátkém čase bylo zjištěno, že uprchlík je jeden, že to je Polák druhého bloku. Slawiner — jak nám všem bylo zde opovržlivě říkáno. Mrazilo nás. Nejen, že studený dešť již dávno prosákl naše plátěné šaty, ale očekávali jsme zcela oprávněně — podle mentality Germánů — sankce na Slovanech. Ani tentokrát nás nezklamali. Všichni Poláci byli osamostatnění a krátký povel „hinlegen“ naráz je po-

ložil do spousty kaluží a bláta a jejich záda a hlavy se staly dlažbou pro okované boty SS bestíí. Všichni, kteří spali u oken na druhém bloku, a bylo jich při flossenbürské bytové nouzi ne málo, dostali na místě po 50 ranách býkovcem. Do nářku mučených se mísilo vyvolávání jmén vesměs mladých Poláků, kteří byli hned odváděni dolů ke krematoriu a tam vždy po šesti až do rána odstřelováni. Byli to ti, nad kterými již předtím vynesl ortel pán nad životem a smrtí milionů uvězněných, nacistická šelma Himmler. Dešť neustával, celý tábor stál nastoupený v pozoru. Vítr zaháněl dým z krematoria na nástupiště. Krvavé tlamy žárovišť nestačily, ač pro nuzný tělesný stav vězňů bylo možno v jedné peci spalovat 6 mrtvých najednou. Vynalézaví SS-mani postavili proto ještě požářiště poblíž krematoria. K ránu se běsnící ochránci lidskosti utišili. Nyní byla řada na ostatních. Byl totiž jeden chvalně známý zvyk v koncentracích: pokusil-li se vězeň o útěk, stál celý tábor v pozoru a bez jídla tak dlouho nastoupený dokud nebyl nešťastník chycen a přiveden zpět. V našem případě byl Polák chycen třetí den ráno táborovými psy asi 50 km od Flossenbürgu. Uvítání mu udělali rozradostnění SS opravdu důstojné své povaze. Za účasti celého tábora byl veden špalírem černých uniforem, při čemž do rukou mu dali ceduli s nápisem „Z třídního výletu šťasten zpátky“ a k této nechutné ironii ještě vyhrávala hudba řízně německé pochody. Dostal 75 ran najednou a po 1 hod. pověšení na kůlu byl hosen v bezvědomí do táborové temnice. Třídní stání mělo hrozné následky. Rady vězňů prořídly nejméně o jednu třetinu. Krematorium a hranice hořely ve dne v noci. Haldy kostí obalené kůží, tak vypadal totiž „člověk flossenbürský“ kupily se na Appelplatze. V takových případech zachraňuje jen víra a silná vůle. Nyní ještě konec této smutné přehody. Za týden ve tři hodiny v noci nastoupil celý tábor, aby o hodinu později byl přítomen popravě mladého polského hrdiny. Daň z krve byla draze zaplácena. Podobné divadlo jsem zažil ještě jednou. Opět to byl Polák, tentokrát však byl chycen ani ne za celý den a byl po návratu roztrhán psy. Něco podobného vidět, nepřeji nikomu.

A tím vším si mysleli ti idiotští Germáni, že nás převychovají. Ano vychovali nás! Nesměme nikdy zapomenout a

Ministr NO a náčelník hl. štábu návštěvou ve voj. akademii u příležitosti 1. výročí příjezdu p. presidenta Dr. E. Beneše do vlasti.

nikdy nesmíme dovolit, aby se vrátily doby minulých 6ti let nadvlády Němců. Buďme stále ve střehu, připraveni hájit naši svobodu proti každému kdo by ji chtěl jakýmkoli způsobem porušit. Nezapomeňme!!

Jar. Smiller.

Kdež se táhne po přátelském, aby takové nekřesťanské záhuby se chudým lidem nedály, ani překáželo bylo; chalup aby nevybjeli, dobytka ani koní aby jim nezajímaly, ani ven z vojska nevodili; a žen ovšem aby na pokoji nechali jim nepřekážejíc. Také kdež se vojsko klade, aby chalup a dvorův lidem netrhali ani bořili, a takových nekřesťanských záhub aby nad lidem nečinili.

Jan Hájek z Hodětína: Řád vojenský z první pol. XV. stol.

PUTOVÁNÍ...

Rok 1939, rok plný napjatého očekávání po událostech z minulého podzimu, našel mne sloužícího v armádě, kam jsem se dobrovolně hlásil, po dřívějším působení v Národním Gardě v obou mobilisacích. Tato moje činnost neměla však dlouhého trvání. 15. III. to byl který první zkřížil vojenskou dráhu o níž jsem od dětství snil. Nerad dnes vzpomínám těchto let, bylo mi tak nějak divně... Přesto jsem nepřestal věřit a nevzdal se svých plánů i když situace nevyhlížela právě příznivě.

Přišel jsem k vládnímu vojsku kde po výcviku jehož se nám dostalo byli jsme zařazeni k rotám. Nebyla sice mezi námi hned s počátku velká důvěra, ale později, když jsme se dostatečně poznali, utužoval se náš poměr vedoucí ke společnému cíli. Pravda, byli mezi námi jednotlivci ne 100% spolehliví, ale těch bylo tak málo, že každý o nich dobře věděl. Byli vždy dokonale izolováni, jednalo-li se o věci, kde by mohli svým postojem škodit.

Tak plynul čas týdny a měsíce. Chodili jsme ze stráže do služby.

Na jaře roku 1944 bylo slyšet: „Vladaři jedou do Itálie.“ Mluvílo se o tom hodně. Rozkaz k odjezdu působil jako puma. Týden a jede se. Poslední den, vlak naložen, dává se do pohybu. Vráťme se ještě? Projíždíme Prahou, Plzní, v Domažlicích stojíme. Lidé se s námi loučí. Někteří pláčou. Přejíždíme hranice. Mnichov, první stopy náletů. Bavorsko, Tyroly, Inšpruk, další stopy přesného bombardování, přijíždíme k Brenneru. Obdivujeme krásné Alpy. Po druhé přejíždíme hranice — italské. Jedeme rychleji, trať klesá. Několik malých městeček a už vjíždíme do Bolzana, které bylo svou hlavní třídou rozděleno na dvě části německou a italskou. Dříve jistě velmi hezké město, nyní však mělo jen jednu část — italskou. Německá v ssutinách. Pokračujeme v další jíždě do Cramony, kde vlak zastavil. Vykládalo se. Jsme ubytováni v „Caserna Mandfredini.“ Pětkrát denně poplach byl na přivítanou. Dlouho se nezdržujeme, nakládáme a jedeme směrem přes Milán k severu, až ke hranicím Švýcarska. Tam v prostoru jezera Lago di Magiore dostáváme ke střežení úsek železniční tratě. Jsme rozděleni po četách do stanic s úkolem střežit tunely, mosty a stanice. Od obyvatelstva, s nímž se snadno sblížíme, dovídáme se, že v horách, které vidíme v dálce se rýsovat, jsou partyzáni. Naše nálada se lepší.

Jednoho dne jakýsi Ital mi přinesl v klobouku třesně. Chvilí spolu rozmlouváme, přiznávám se mu, že bych rád utekl do hor. Byl nedůvěřivý, ale přesto potom uvěřil a popsal mi cestu. Večer toho dne bylo na naši světnici rušno. Návrh za návrhem. Konečně dohodnuto. Jdeme všichni. Jeden musí jít ale napřed a ten potom pro nás přijde. Šel jsem já. Za několik dní jsem se vrátil se skupinou vousatých mužů v kloboucích, roztrhaných, v kalhotkách bez bot, jenom silné ponožky podšité kůží. Všichni chlapi již netrpělivě čekali na můj příchod. Následovalo několik dunivých výbuchů, které ukončily život mostů v okolí, ještě krátká střelba jako náznak boje, potom ještě jeden výbuch, to naše strážnice se změnila na kupu kamení. Sebou jsme si vzali jen to nejnnutnější, zato však všechnu výzbroj. Následoval rychlý pochod po celou noc, až ráno jsme dospěli k horské vesničce Ciessa, která se nám na čas stala domovem. Těžký

život zde měli partyzáni. Co Němcům neukradli, to neměli. Byli sice podporováni Anglii, ale shazování s letadel bylo obtížné, poněvadž Němci častými útoky nutili partyzány k měněnání stanovišť. Účastnili jsme se s nimi přeřadávání vlaků, hlídek, pomáhali jsme jim v jejich obtížných úkolech, které byly velmi nesnadné tím, že po každém činu následoval útěk do hor. Partyzáni v tom byli mistry, nám to však působilo značné potíže a vraceli jsme se velmi vyčerpáni. Naslouchali jsme pravidelným zprávám z Londýna, až jednoho dne slyšeli jsme rozkaz určený nám, v němž nás vládá vyzývala k přechodu do Švýcarska. Nastalo srdečné rozloučení s partyzány, poslední smeknutí klobouku nad tichými rovy těch, jimž nebylo dopřáno putovati s námi dále. Poslední slib, že pomstíme jejich životy.

Vydali jsme se na cestu. Několik kousků italského chleba a kousek masa bylo vše, co nám mohli naši italsí přátelé dát na dlouhou cestu. Jeden průvodce nás vedl po strašné cestě trvající 8 dní. Nikdy se nezrodí takové kamarádství a spolupráce, jako v případě, kterým byla naše osmidenní pouť. Hora za horou, stále vyšší a vyšší, nahoru, dolů, mnohdy snřh až po pás, přes den vedro, v noci pak zima. Hlad. Hlad, a po něm vysřlení. Náš jídelní lístek byl: Jahody, borůvky, maliny, ostružiny v nižších polohách, a studená jako křišťál čistá voda. Asi dvakrát dostali jsme v pastevnách každý trochu mléka. Dokud jsme jen postupovali, bylo to jakž takž dobré. Horší však byly okamžiky útěku z prostoru německých hlídek, které nás často pronásledovaly. Každý z nás si byl v tom okamžiku vědom, že klopýtne-li, nepodaří se mu více vstát. Nejhůře nám bylo těsně u Švýcarských hranic, u města Domodossolla, kde byly početnější stráže. Na poslední noc nezapomenu do smrti. Museli jsme jíti po železniční trati bez obuvi, která by působila hluk. Chodidla do krve rozedřená, při postupu na kolejnici lepila se kůže na železo. Tu a tam bylo slyšet tiché vzdychnutí, když někomu ostré kameny se vrývaly až do kostí. Konečně podle odhadu (šli jsme bez map), byli jsme na bezpečném území. Ještě kousek a co bude dál? Nepošlou nás zpět?

Začalo svítat. Usedli jsme na chvíli a jen s velkou námahou dostávali jsme se pak opět na nohy. Brzy ocitli jsme

se u několika obydlí, jejich obyvatelé probuzeni štěkotem psů zvědavě si nás prohlíželi. Viděli k smrti bledé tváře, porostlé mohutným vousem, roztrhané, nahrblé postavy. Přišla stráž. Po krátkém odpočinku dostali jsme trochu najíst a potom vlakem byli jsme dopraveni do Bellinzony, kde nás vyslyšeli. Každý jsme dostali legitimaci. Další cesta byla do Olteny, kde nás do hola ostříhali, desinfikovali všechny součástky výstroje a tím byla zahájena karanténa trvajcí 3 týdny. Zbytek jsme prožili v táboře Büsserachu, načež nás převezli do Vittenbachu, kde jsme zůstali až do odjezdu ze Švýcarska vůbec.

Tam jsme si našli zaměstnání, za což kromě jídla dostávali jsme několik franků týdně.

Naše cesta vedla dále do Ženevy přes hranice do Francie, kde v Marseille jsme byli naloženi a přeplaveni do Neapole. Zde jsme byli vystrojeni Angličany. Na to opět po moři až jsme se dostali na břeh severní Afriky do Alžíru. Krátce na to připraveným konvojem nastoupili jsme 18denní cestu do Anglie. Kotevní řetězy zarachotily až ve Skotsku. Ze Skotska jeli jsme vlakem do stanice Southend jižně Londýna, kde bylo také výcvikové středisko čs. brigády. Po krátkém uvítání byly dva dny volna a potom hned do práce.

Po prodělaném speciálním výcviku jako radiotelegrafista, byl jsem zařazen do skupiny dělostřelectva.

Nebylo mi dopřáno dýchat dlouho anglický vzduch s mlhou. Brzy jsme nasedli na loď, tentokrátě však jenom malé a za 3 hod. po vyplutí spatřili jsme břeh Francie. Po vylodění jsme zůstali několik dní na belgické straně ve městě Brugge, a potom byli přemístěni ke svému pluku na francouzskou stranu nešťastného města Dunkerque. Rozbité pobřeží, rozvaliny měst, byla památka na úporné boje za invase.

Část německé posádky, která nemohla utéci před tlakem invasních oddílů, stáhla se do dobře opevněného přístavu, kde ještě sesílala svá obranná postavení. Naším úkolem bylo je dobýt a zničit. Početně byli Němci silnější než oddíly naše s Francouzy a Angličany. Zásoby měli Němci značné a dokonce se tvrdilo, že několikrát se podařilo přistáti v přístavu německým ponorkám. Denní akce nebyly vždy příliš úspěšné, což dokazovaly čerstvé kříže na okolních hřbitovech,

na hrobech s přílbami. Tam pod nimi jsou němí svědkové toho, jak hrozné a těžké je někdy bojovat. Často za velkých obětí několik dnů trvajících bojů získali jsme nové posice, které však nešťastní Francouzové ztratili za několik málo hodin. A šlo se do toho znovu. Večer příprava ženistů, dunění dělostřelecké palby, výbuchy min a nepřetržitý praskot palebných jednotek pěchoty. Tak ubíhala noc za noci. Dopady německých střel stále ničily náš materiál, který byl však ráno vyměněn a do večera zapomněl každý na příhody z předešlé noci pod dojmem stále nových a nových událostí. Němci byli ještě na tolik troufalí, že se pokusili prorazit prudkým nárazem naše řady obsazené Francouzy a dokonce se jim to podařilo. Stáli jen nedaleko před naším palebným postavením dělostřelectva. Ale jen na krátkou dobu, poněvadž jim hrozilo nebezpečí z obklíčení. Velitel Dunquerque byl tak houževnatý ve své obraně, že chtěl ještě po příměří pokračovat v boji, avšak později se přece jen připojil k ostatním likvidujícím jednotkám a složil zbraně.

Zuřivě jsme bojovali v posledních dnech, kdy bylo slyšet v radiu volání Prahy o pomoc a my nemožili ničím přispět, ačkoliv velitel brigády žádal, aby nám byla umožněna účast v bojích na našem území.

Umlkly výstřely, přestala téci krev. Bylo slyšet jen zpěv jásajících Francouzů a hudba procházející městy a vesničkami.

Připravili jsme vozidla na dlouhou cestu a opouštěli místa, která se nám zdála být najednou nějak tichá. Odjížděli jsme domů. Přes Francii, Lucembursko, Německem — domů.

Jsme doma, kde na nás čekají naše nejbližší, ale mnoho — mnoho je těch, kteří se nedočkali.

*

Pak potom aby lidé šikovali nebo zřídili, každú rotu po své koráhve, heslo aby bylo povědino, a potom aby se ihned hnuli a tak táhli, která napřed rota bude šikována, ten den pod svým koráhvemí; a jiní aby se v ně nemísili, ani ji překáželi, ani se kam odtrhali; jakož komu kde a jakž které roty sšikovány budí, aby tak táhli v svém šiku a pohromadě, jedni k druhým se nemisejce a to opatrně, napřed i na zad i na stranách vojska střežice i sami sebe, jakož komu kde od starších poručeno bude.

Jan Žižka z Trocnova: Vojenský řád z r. 1423.

1939 - 1945

15. března 1939

Stojím u okna po kterém tekou kapky deště a dívám se na nově a nově přijíždějící kolony německých aut, děl a tanků. Nemohu stále pochopit to, co se stalo. Dnes ráno, když nás probudil hlas amplionu oznamující nám, že prusácké hordy vstoupily na naši drahou zem, nevěřil jsem. A nyní vidím, že je to hrozná a pravdivá skutečnost. Nebránit to, co mi bylo vždy tak drahé, nechat si vše vzít. Nemohu se ubránit slzám a se mnou všichni kamarádi. Stojíme zde a nemluvíme. Uvědomuji si, že je veta po mých plánech, které jsem měl. Vojenská akademie v Hranicích je obsazena germány.

2. července 1939

Sbohem akademie, prožil jsem zde krásné chvíle i když jsem zde byl necelý půlrok. V pravé ruce kufr, který byl prohlédnut germánským vojákem, a na baretě trikolora, která vyplňuje prázdné místo po znaku státního voj. gymnasia, odcházím s pocitem, že se stalo něco co se stát nemělo. Vydali jsme naši drahou vlast, aniž bychom dali ránu Sbohem... a na shledanou...

Hrozný uragán války, který na to přišel, zkosil mnohé lidi a s nimi mnohé krásné ideály. Lidé byli popravováni, mučeni v žalářích, bili se s puškou v ruce, zatím co druží všemožně se snažili dokázat okupantům své sympatie. Lidé procházeli zkouškou charakteru. Muselo to být? Snad ano. Snad proto, abychom si uvědomili, že Mnichov se nesmí již nikdy opakovat v žádné formě. Musíme vychovat náš lid, vychovat jej tak, aby již nikdy si nedal vzít to co mu patří, a nebál se postavit proti násilí a bezpráví. Chci být jeden z těch, kterým případně tato čestná a důležitá úloha. Vrátním se zpět tam, odkud jsem byl vyhnán.

13. října 1945

Stanul jsem znovu po dlouhých šesti letech před starou, dlouhou budovou. Ano, poznávám okna a své třídy. A zde projížděl německý tank. Přes celý trávník nechal za sebou dva široké pruhy po pásech, pak se zastavil a jeho dělo se výhruzně otočilo do oken.

Stojím zde a vzpomínám na minulost. Zde jsem prožil své prvé a největší zklamání, svého života.

Již nikdy Mnichov, opakují si šeptem a vcházím do vojenské akademie. Budu důstojníkem nové čs. armády, té armády, která již nikdy nesmí kapitulovat. To si přísahám.

Je 6. července 1946

Jsem v plné práci. Zkoušky se blíží a s nimi i konec našeho pobytu v akademii. Budeme prvními důstojníky naší nové, lidové, demokratické armády.

Venku je krásně a přede mnou se kupí haldy papíru. Taktika, organizace, ženie, topografie, hlava se mi točí kolem. Ale musím vydržet, ještě pár týdnů a pak rád opustím tyto zdi, kde jsem prožil celý rok. Opustím, ale budu vzpomínat. Vzpomínat na všechny, kteří budou vychovávat své vojáky v nesmířitelné odpůrce fašismu, kteří budou učit milovat naši drahou vlast a kteří již nikdy neustoupí. Nikdy, i kdyby měli padnout.

VI. Štěrba.

Škpt.: *Vrazil do Vás kolemjdoucí pán a omluvl se Vám „Promiňte“. Co uděláte?*

Šoteček: *Rádo se stalo!*

Škpt.: *Roztrhnete dámě na ulici šaty?*

Bavér: *Bylo by záhodno jít na stranu a škodu jí nahradit!*

Z BITEVNÍ VŘAVY

Cvičiště Skalka. My tu, nepřítel tam. Útočíme, děla pálí přes nás. Leží kulometčík, v pravo od něho velitel.

„Směr nepřítel, krátkými dávkami pálit!“ Volá velitel do vřavy. Kulometčík pálí třikrát po třech ranách.

„Básom azaňát,“ kterej Jan gumovej to tam praská? Dyk' ti nic nezůstane na zteč.“ křičí velitel roty a hledá po zemi brejle.

Velitel se zachraňuje, a křičí až mu červené líce fialoví.

„Pochopitelně, však jsem vám velel krátkými dávkami, a co to je? To je nanejvýš jedna rána.“

A chechtot rojnice se ztrácí v palbě jednotlivých ran kulometu, praskajících v mysli velitele.

Krt.

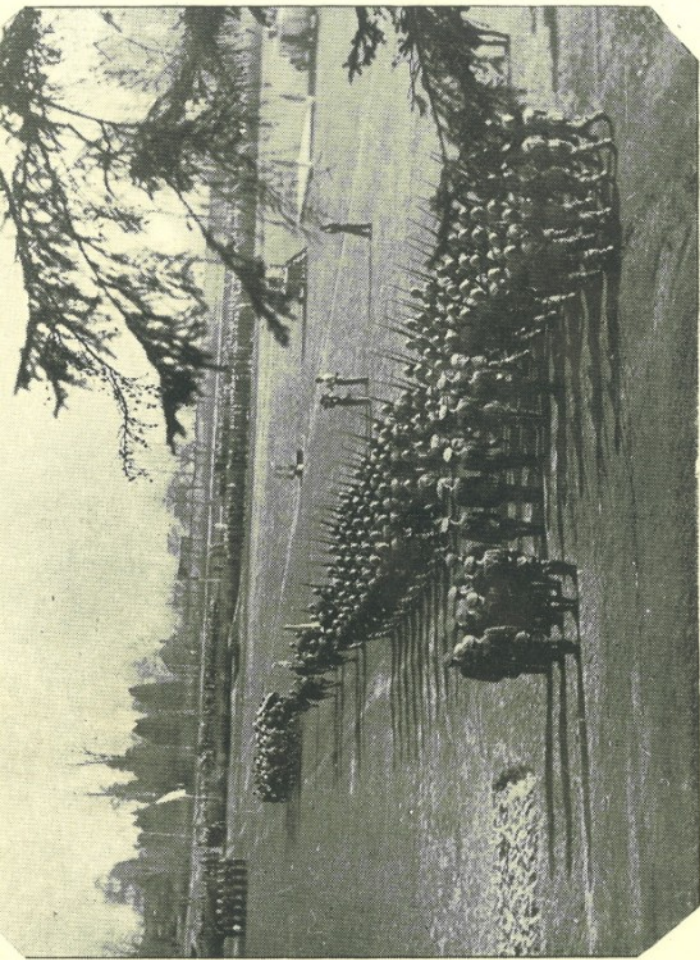

Škpt.: Uvádíte pplk. na slavnosti, kde jste pořadatelem, jak to uděláte?

Myška: Nabídnu mu rámě!

Škpt.: Chcete se seznámit s dámou, kterou potkáte na ulici?

Myška: Najdem si zprostředkovatelnu!

Prapor voj. akademie s čestným oddílem.

TELOVÝCHOVA A BOJOVÁ ZDATNOSŤ VOJENSKÝCH AKADEMIKOV.

V dnešnej dobe je už telesná výchova postavená tak do popredia, že bola zaradená medzi najzákladnejšie složky výchovy vôbec. Samozrejme, že ako taká bola prevzatá aj armádou, lebo len pomocou nej sa môžu splniť tie požiadavky, ktoré sú na armádu kladené.

Zo začiatku bola v armáde prevádzaná len ve forme rannej polhodinky, neskoršie ako pol'ný telocvik. Dnes, je už tak rozšírená, že se v nej prevádzajú všetky druhy športov.

Vojenská akadémia — ako taká, t. j. určená pre odborné vzdelanie budúcich dôstojníkov z povolania — má za úkol pripraviť každého z nás jak po stránke odborných znalostí vojenských, tak po stránke telesnej, ktorá je isto rozhodujúcim činiteľom v boji. Preto už aj pri prijímacích skúškach sa kládol dôraz na telesnú spôsobilosť každého uchádzača. Že aké boly — popíšem vám ich.

Ráno o 7 hod. stáli sme nastúpení po družstvach pred garážami. Nepoznali sme sa navzájom, lebo každý z nás pochádzal z iného kútika našej milovanej vlasti a čakali sme, čo sa bude robiť. Onedlho prišli p. dôstojníci s poznámkami pod pazuchou. Chvil' u sa na nás dívali, až konečne jeden z nich vystúpil, vzal si nás na povel a odviedol k akejsi budove. Tam sme zastali a on začal nám vykladať úkol, ktorý máme pred sebou.

Znel asi takto: Vžite sa do situácie, že ste teraz robotníci v nemeckej továrni, kde sa vyrába tajná zbraň V-1 a V2. Vašou úlohou je prepašovať tajný prístroj, ktorý váži 40 kg, von z továrne na isté miesto, kde ho odovzdáte príslušným osobám. K tomu poznamenávám, hovorí dôstojník: „Továrň je do okola obkolesená 2 m vysokým múrom, na ňom sú droty, ktorých akonáhle sa dotknete — zvoní na poplach. Za múrom je rieka, široká asi 6 m, cez ktorú sa musíte dostať na druhú stranu, ale nie plaváním, lebo prístroj je veľmi citlivý a nesmie sa namočiť. Materiálu použijete takého, aký sa nachádza v blízkom okolí. Máte 5 min. na rozmyslenie plánu a potom hneď začnite!“

Teda takto znel asi celý úkol. Myslím, že to nebolo také ľahké, ako som si to pred tým predstavoval, lebo pri splnení toho úkolu bolo treba vynaložiť všetok um, silu, šikovnosť, vytrvalosť a obratnosť. Bolo treba s prístrojom preliezť cez plot, hneď na to vystaviť predbežný most z dreva, ktoré bolo v blízkosti rieky a po ňom prejsť na druhú stranu. A môžeme vám povedať, že sme boli poriadne zapotení pri tak veľkej horúčave, aká bola vtedy, kým sme toto všetko previedli.

Hneď na to sme zase nastúpili v zástup, a už aj poklusom sa hnali k ďalšiemu úkolu. Tento raz nasledoval prekážkový závod so zafažením v družstve.

Traf vyzerala takto: Z určeného miesta sme mali vyraziť s kladinou 3 m dlhou, smerom k železničnej trati na násype. Priepustou prejsť na druhú stranu a zase behom k potoku, ktorý bolo treba preskočiť. Na to nasledoval 4 m vysoký most s dlhým provazom po ktorom sa musel každý vyšplhať hore, kladina samozrejme všadiaľ s nami a na druhej strane zase sa spustiť dolu provazom, na ktorého konci visela pneumatika. Po zdolaní tejto prekážky bežalo sa ďalej, až sme narazili na 2 m ohradu. Za ňou asi na 100 m stála 4 m drevená prekážka a hneď na to boli dve menšie — 1 m vysoké prekážky. O kusok ďalej bola dosť tesne nad zemou prípevnená gumená plachta, popod ktorú plazením sme prišli k poslednej prekážke. Boly to v zemi zasadené dva koly — 40 cm vysoké a od seba vzdialené na 3 m. Malo to znázorňovať rieku, cez ktorú sa má vybudovať most. Tu bolo treba postaviť na tieto dva koly kladinu, ktorá však bola tak krátka, že od vnútorných stran zasadených kôlov presahovala na vonkajšie strany len po jednom cm. Teda bolo to umenie postaviť takto kladinu a prebehnúť po nej.

Také boly prijímacie skúšky do voj. akademie z telesnej zdatnosti. Z toho je vidieť, že II. svetová vojna kladla veľký dôraz na telesnú spôsobilosť vojaka a vyžadovala si mužov pripravených a vycvičených na všetko. Preto aj telesná výchova počas škol. roku vo voj. akademii bola k tomu zameraná. V hodinách telocviku, ktorých žiaľ bolo málo pre nedostatok času, preberaly sa všetky druhy športov — jak atletika, tak náradie, v zime zase lyžovanie, box, šerm; v lete

plávanie a rôzne hry. A zase na hodinách bojovej zdatnosti sa učilo: zápasíť, hravo zdolávať prekážky, jiu-jitsu, sebeobrana jak proti útoku nožom, tak proti útoku pistole, púdovej strel'be, sputnávaníu a prehliadaniu zajatcov, šermu puškou s nasadeným bodákom, preliezanie po lane v teréne, behy a rôzné spôsoby prepadávania stráže — teda všetko to, čo sa v nedávnej vojne uplatnilo.

A ja myslím, že je to správne a že by sa to malo ešte vo väčšej miere prevádzať, lebo budúci vojak a k tomu ešte dôstojník z povolania má ovládať všetko. Má byť pripravený na všetky ťažkosti, ktoré by mu mohla budúca vojna staviať v cestu, lebo len tak je zaručený pokojný vývin našo národa, ktorý bude mať armádu za všetkých okolností bojachopnú.

Emil.

Škpt: Jak nabídnete ráme dáme?

Pokorný: Řeknu „Proslm“ a udělám patričný pohyb.

NAŠI V ANGLII

15. březem 1939 zastihl mne u p. pl. 36 v Perčíně na Podk. Rusí. Již celou zimu jsme byli na hranicích. Maďarští teroristé přepadávali v noci naše hlídky, až pod jejich silným tlakem museli jsme ustoupit, neboť k tomu ještě začali nás ostřelovatí organisované bandy ukrajinských fašistů. Ustoupili jsme na Slovensko do Prešova, kde nás čekala zpráva o obsazení republiky.

V červenci jsem byl přeřazen do vl. vojska a 24. května 1944 odjel náš prapor do Itálie. Po příjezdu do Savigliana začli jsme „otukávat“ smýšlení obyvatelstva. Sháněli jsme zprávy o partyzánech, abychom mohli přejít k nim. Po 14 dnech odjíždíme do Torina. Zde při návštěvě baziliky Dona Bosca setkali jsme se skupinou 3 kněží. Byli to Češi, kteří nám pak později nosili zprávy do hor. V červnu odjela naše rota

dále do hor. Zde jsme se rozhodli přeběhnout k partyzánům. Dva dny byli s námi italští karabiniéři, ale to jsme již měli spojení s partyzánem, který nám měl ujednat schůzku s velitelem. Konečně jednoho dne večer nakládáme na auta střelivo, zbraně a po zničení strážnice prcháme do hor. Byl zde tvrdý život, neznali jsme jazyk svých italských přátel, ale společně jsme bojovali proti Němcům.

Koncem září přešli jsme do Francie a snažili se dostat k naší brigádě bojující u Dunkerque. Měl jsem smůlu, utrpěl zranění, a byl odeslán do nemocnice v Bruxelles. Zde mi neznalost řečí činila nemalé potíže.

Tak jednou ležím, nohu v sádře a přemýšlím jak bych se dostal na jistou místnost, když nevím jak to říci. Pokouším se vstát s postele, ale hned je u mne ošetřovatelka a nutí abych zůstal v posteli. Marně se snažím jí vysvětlit co chci, ale bez úspěchu. Nerozumí. Bezradně ulehám s potem na čele. Nechtějte vědět jak mně bylo. Za chvíli, kdy se situace stávala tragickou, konečně pochopila. „Bottle“ bylo to zázračné slovo jehož vyřčení znamenalo pro mne vykoupení. Když jsem je ale potřeboval vědět po druhé, zjistil jsem ke své hrůze, že jsem je zapomněl. Začal jsem oceňovati znalost řečí v praxi.

Brzy na to převezli mne letadlem do Anglie. Zde to bylo to samé. Jedinou odpovědí na všechny otázky mě kladené bylo „czechoslovak“. První den ráno ptala se mne ošetřovatelka „Will you porridge?“. Já jí rozuměl že se mne ptá, zda jsem Polák, což jsem se vši důrazností vrtěním hlavy odmítl a na vysvětlenou dodal „I am czechoslovak.“ Ta na mne vyvalila oči a nechápavě hleděla. Až konečně se věc vysvětlila tím, že mi pod nos strčila mísu s kaší, dávajíc mi na srozuměnou zda chci jíst. Po této příhodě rozhodly se ošetřovatelky učit mne anglicky.

Psal jsem si slovíčka tak jak jsem je slyšel a ony nedovedly nikdy pochopit, jak to, co jsem napsal, se může správně vyslovit. Vrchní sestra, která procházela, ptala se mne po mém příjezdu „How are you?“, ale já na to mlčel a proto mne naučily říkat: „Very well, thank you.“ Asi po třech dnech nato přišla doktorka, a hned na mne. „How old are you“ a já nato „very well, thank you“. Celá světnice se

bavila. Ona se mne ptala jak jsem starý a já jí odpověděl, „děkuji dobře“. Vedle na posteli ležel Polák, který neuměl ani to co já. A když se ho sestra jednou ptala: „Had you bench?“ já jí rozuměl, že se ptá zdali měl bolesti, tak jsem za něho řekl: „No“, jako že neměl, načež dostal klystýr přesto, že se zoufale bránil.

Anglický lid byl velmi přívětivý a k nám jako k cizincům pohostinný. Stalo se také jednou, že jsem měl schůzku s děvčetem. Byla neděle. Při loučení chtěl jsem si s ní dáti přští schůzku na čtvrtek, nemohl jsem si však za nic vzpomenout jak se řekne anglicky čtvrtek. Tak jsem spustil „to morrow no, to morrow no, to morrow no, to morrow yes“, a rande se uskutečnilo.

Pohostinnost Angličanů byla přfslovečná. Byli jsme zváni do jejich bytů, které byly jednoduše zařízené a ty jejich sitting room s křesly a fire place (krby) byly milé. Často jsme seděli, dívali se do ohně, snili a vzpomínali na domov.

Anglický lid je velmi ukázněný, žije si stále svým jednotvárným životem, miluje svého krále.

Jak již bylo řečeno jsou Angličané velmi pohostinní a při každé příležitosti podávají čaj, který je jejich národním nápojem. Jednou také pořádaly ženy z Westeliff zábavu, na kterou jsme byli rovněž pozváni. V přestávkách chodily dámy a podávaly čaj. Každý, kdo chtěl čaj, dal do pokladničky na Červený kříž nějaký obnos. Přišly též k nám a nabízely: „Will you thea?“ Kamarád odpověděl „yes“ a dal 6 D. Domníval se ale, že mu čaj podají, nevěděl, že si jej má sám s podnosu vzít. Dámy přešly, kamarád se smutně obrátil ke mně a říká mi česky: „Taky mi ten čaj mohla dát, když jsem dal prachy.“ Dáma se otočila: „Tak sis ho měl vzít, já myslela, že nemáš chuť.“ Uměla totiž plyně česky.

Jednou při obědě u známých, kam jsme byli pozváni, nám domácí paní povídá: „Will you weenkools?“ My samozřejmě čemu jsme nerozuměli, odpověděli yes. Výsledek se dostavil. Přinesli nám na stůl šneky. Nevěděli jsme co s tím. Dostali jsme potom ještě jehly a my nechápavě hleděli co se děje. Šneci nevypadali vábně měli velké oči, náš žaludek se bouřil. Hostitelka vidouc naše rozpaky vzala jednoho do ruky, jehlu zabořila do vyčnívajícího konce, mistrným pohy-

bem šneka vylovila a s chutí snědla. Můj přítel „little Joe“ snažil se napodobit hostitelku, ale šneka ne a ne vylovit. Koulel očima, a k všeobecné veselosti honil šneka po talíři. Při druhém pokusu se mu to konečně podařilo. I já jsem se osmělil. Ku podivu nám oběma tak zachutnali, že jsme ještě dostali při odchodu domů sebou do sáčku.

Po cestě domů šli jsme parkem a tu vidíme našeho vojáka stát s nějakou dámou. Ona mu stále něco ukazovala a smála se. Zajímalo nás co si asi vyprávějí — že by česky? Voják byl z čety „little Joe“! Přicházíme blíž a slyšíme už jen jak mu ona dáma s úsměvem říká: „I am sorry, verry sorry my boy, you are nice, but it is too light.“* Kyne mu rukou a odchází. Při našem příchodu staví se voják do pozoru a zdraví. Ptáme se jej co se stalo, a on vysvětluje: „Kluci včera dostali od děvčat body a koupili si kravaty, já seděl zde na lavičce přišla tahle dáma a sedla si vedle. Mluvila na mne něco, ale já jí nerozuměl. Tak jsem jí povídal jak to říkali včera kluci: „Please give me body“,** a to ostatní už víte, ja tomu zase nerozuměl.“ Little Joe neodpověděl a klusem se rozběhl za dámou, aby jí tuto trapnou příhodu vysvětlil. Ta na štěstí rozuměla žertu a se smíchem odpustila. Vojákovi jsme pak vysvětlili, co jí vlastně říkal a co mu na to odpověděla.

A takových podobných příhod bylo v Anglii mnoho.

J. Musial

Škpt.: *Jak budete nastupovat do vlaku v uniformě?*
Marian: *Dám přednost starým pannám!*

Škpt.: *Jedete na koni v klusu a máte pozdravit!*
Myška: *Prejdem do pochodu!*

* Lituji, velice lituji, jsi hezký hoch, ale je ještě světlo.

** Proším, dej mi tělo.

BRIGADIRKY V PANIKE.

Dovečerali sme. Jedáleň sa pomaly vyprázdnila. Meriame dlhú chodbu prechádzajúcou celou budovou akadémie. Chuf k jedlu, ktorú sme stratili v jedálni opäť prichádza a slinky nám tečú na rozvonjavajúce rezne, ktorých vôňa vychádza z niektorých dverí a roznáša sa po celej chodbe. Tečú však nadarmo. Tie nie sú pre nás a preto ideme, vlastne chceme ísť na pivo. Zatiaľ len „smotrnáme“ po vreckách nejakú korunku. A, šťastie. Máme dvaja spolu šesť korún, osemdesiat halierov a nám stačí iba šesť šesťdesiat. Ešte nám aj ostane niečo na zajtra. Konečne — môžeme ísť! Vytiahli sme z vrecák roztrúsený tabak a Honza ušúl'al cigárku. Chufť nám znamená, hoci v nej sem — tam zaškvrčí aj vata z vrecka. Veď už tri dni nemáme čo fajčiť a fasovať budeme — Boh vie kedy. Čo je veľ'a, to je veľ'a, ale sedemdesiat cigariet nám na štrnásť dní je málo. Niet preto divu, že sa k nám prikmotril náš „Mužikant“ na čouda. Potiahne si jedenkrát druhýkrát a už mu ho zase berie Honza. Tu zrazu sa „Mužikant“ zastaví a vraví: „Šakra, čo môže byť tohleto?“ — ukazuje pri tom na veľ'ké debny, ktoré boli pred nami složené. „Šakra“, čo to tady môže bejt?“ — vraví znova a skúša, oľažkáva ich. No, pohnúť s nimi nemôže. „Ty ešte o tom nevieš, že zajtra máme dostať brigadirky? Tak prišli dnes, no a ráno nám ich rozdajú“ — prehovoril k nemu Honza.

Mne srdiečko zaplesalo a určite každému, ktorý o tom už vie, alebo sa ešte dozvie.

„Kluci, vážne? A nevíš jaké jsou?“ — zasypáva Honzu otázkami a mňa ani k slovu nepripustí, hoci by som mal i ja veľ'a otázok.

„Starej říkal, že si je ani nezasloužíme. Ale nejsou na nich podbradníky. Ty si tam musíme dát sami. To přece nemůže vadit.“

„Kluci, ja musím jít nahoru. Nazdar!“ Zatiaľ, čo tento uháňal hore schodmi na tretie poschodie rýchle oznámil čo je nové, Honza a ja mierime do zátiašia, hoci i ja by som nechal pivo — pivom a šiel otvárať bedny.

„Je to možné?“ — dumám. „My, ktorí sme naučení nosiť len umastené cvičné šaty, naraz máme dostať naše nové, čsl. vychádzkové uniformy? Na vychádzku vymeniť zasmolenú lodičku za elegantnú brigádírku? Sám človek tomu nechce veriť. To predsa nie je možné.“

Na chodbe je čulý život. Kde koho stretneme, každý vypráva o nových uniformách a brigádírkach. Beda! Záplava tejto horúčky sa už rozniesla aj k ostatným rotám a bateriam do susedných budov. Už i tankisti majú z toho strach, že bude na rameni označenie ročníka a oni nás budú musieť zdraviť. To je pre nich a ich čierny baret úžasná pokora.

Blfzime sa k zátišiu. Otvorím dvere, počúvam, ale marne. Nerozumiem tomu hurhaju. Tu existujú iba tri slová: čiapky-uniformy-rukavice. „Aha, to je novinka, Honzo. Aj rukavice dostaneme“ — pravím. Ale s Honzom to ani nehlo, len akosi šibalsky sa usmieval popod nos. „Tu čosi nie je v poriadku. On musel zase pustiť paniku. Toto všetko nie je pravda. Ale... musí, však o tom rozpráva celá akadémia“ — preletia mi hlavou myšlienky. Nechal som to stranou a objednal som pivo. Po vypití, zbývajúci dvadsaťhaliernik sme starostlivo uschovali a pozdraviac vychádzame z kantíny smerom k učebni.

Povinné štúdium bolo už v plnom prúde. Štyri rady stolov obsadené spáčmi. Všetci veselo chrápu. Pochopiteľne pripravujú sa na zajtrajší deň, aby nemuseli prespať tri hodiny taktiky a mohli cez ňu napísať svojej starej dáky lístoček. Jedine kto bdie, sú dvaja veční súper: Ryšavý Šofa s veľkostatkárom Břuchom. Sú vo svojom živle ako obyčajne, len s tým rozdielom, že dnes sa nehádajú o sardínky a plechovky z konserv, ale o anglických uniformách a gombíkoch. Keďže ručičky na hodinkách sú v pravom úhle, ukazujú deväť, konferenciu zakončili.

Večierka. — Všetko spať! — Začína nepovinné spanie. Ešte padne pár vtipov, až ukončí debatu veliteľ izby slovami: „Zhasnúť tam! A bude ticho! Ano?! Tak — dobrú noc vojaci. — „Zhaslo, posledne svetielko a ostalo mrtve ticho. Ak niektorí z nás nemôže zaspáť, tak je na vine zajtrajšia bojová zdatnosť. Nejednen si láme hlavu nad tým, ako by sa z nej ulial. Služba ešte raz kontroluje či je všade tma

a už všetci odchádzame do ríše snov. Nepočuť nič, iba vánok, vnáša cez otvorené obloky akýsi zvuk. To klopkajú podkovičky strážneho dole, rovno pod nami pri hlavnej bráne. Sem — tam počuť zo sna prehovorit našho Tátu, alebo Břucha.

* * *

Rázne zapísknutie preruší náš spánok, otvoria sa dvere a hlas dozorčieho akademika hlási veliteľ'ovi izby „Budfček“ a zároveň prípravu k nástupu na polhodinku. Veliteľ' izby zareve hromovým hlasom: „Vstyk!“ No, marné. Na lôžkach sa ešte nafahuje Šofa, Břuch a spol. Tu však vrazí dozorčf dôstojník: „Čo to tuna... vojenskf akademici ešte spia. Ako to? Veliteľ' izby, kde je? Zapísať a k raportu aj s vami.“ Len čo sa za nim zatvoria dvere, už je zvada, ktorá skončf až služba zapíska nástup na polhodinku a veliteľ' izby zakričf: „Von!“ Vyletím jak gul'a z kanona. Toto je najmilšia chvíľa pre nás, keď nám doprajú vstávať o piatej a o päť minút na to dovolia nám obehnúť si v rose dve kolá.

Po raňajkách starší roty hlási: „P—15 vynesie hore jednu bednu a vybalí obsah. Starší, zariadiť!“ Srdiečka všetkým zaplesajú a každý sa ihneď hlási, hoci to nie je našim zvykom na prácu. Medzi tými, ktorí sa namáhajú s debnou hore schodami, som i ja. Konečne celí spotení sme ju vyvliekli na tretie poschodie. Otvoríme ju, a aké prekvapenie. Plná debna plynových masiek. To vraj na to, aby sme mali čo nosiť na cvičiak. Každý z nás nadáva, ako špaček. Čo za to dostal pôvodca paniky — Honza, môžete si predstaviť. Pomsta ho veru neminula. Jaký.

*

Škpt.: Jak budete zdravit v kavárně? Sedě, stoje, ale nikdy ne — ?
Pinož: Nikdy ne leže!

*

Škpt.: Jde ppor. s dámou, kterou dobře znáte. Vy jste poručkem. Jak se zachováte?
Zelinka: Pozdravím podporučka!

První akademici se představují. Kancelář kasárního dozorcího důst., voj. ak. zde jsou přidělováni jednotlivým rotám. Dlouhé úzké chodby, příkré schody až do třetího poschodí — jsem na místě. X. rota. Ložnice č. 22. Vcházím. První osoba, kterou vidím, je menší postava, v uniformě poručíka, jehož nohy svědčí o tom, že velkou část své služby ztrávil v sedle. A za ním, střední postava, šedivé vlasy. Jak to? V podmínkách pro přijetí ustanovena věková hranice do 28 let. Mužný stisk ruky a vidím, že tyto bílé vlasy patří mladému obličej. V koutě za lůžkem další. Sedí u otevřeného kufru připomínajícího zásilku Unrry. Dívám se mu do obličeje. Velké brýle, a hubeně vpadlé tváře, jinak nevidím nic. Zvedá se, zdá se, že slyším chrastění kostí. Opatrně podávám ruku. Klidný pomalý hlas rozptyluje moje obavy: „Přijíždím z berounského internátu.“ Chápu. Majitel statné vyšší postavy, velmi pečlivě zavírá okno, obrací se. Ostré energické tahy v obličej, přímý pohled, na pravé tváři velká jizva. Rozhlížím se. Široký bezelstný úsměv, dvě řady bílých zubů, plavé vlasy. Otevírají se dveře, vchází další. Dlouhý, námořnický krok — kulatý, ještě dětský obličej, tmavé ježaté vlasy. S pustým zaklením háže kufr na lůžko.

Zdá se, že jsme všichni. Usnáme...

Prásk, dveře venku bouchly, několik těžkých dunivých kroků a do ložnice houpavým krokem vchází postava hledající své místo. Za ním ještě jeden malý, ale živý človíček. Ani jsem se nenadál a už jsou na lůžku. Ještě krátký smích z tohoto místa, nastává klid, konečně usnáme. To bylo 13. října.

P-15 nastoupila. Několik různých uniforem, bývalí vojáci i civilisté. Hledím do tváří. Některé mužné, jiné ještě dětské. Ve všech očích jeví se výraz radosti, odhodlání a vědomí z nastávajících úkolů.

Opoledne procházíme akademií. Ten se šedivými vlasy a mladým obličejem poznamenává v okamžiku, když mjíme hřbitov: „Tady opočívalí akademici, kteří zahynuli při výkonu služby a také několik těch, kteří spáchali sebevraždu

... nikdy nezradí pluk, který povede jeden z nás ...

při závěrečných zkouškách.“ A ještě teď se jasně pamatuji jak malý zavalitý podporučík tmavého kulatého obličjeje s ustrašenými očima stále tĕkajícíma odporoval: „Ale to snad není ani možné.“ To bylo 14. října.

Dnes jsme již oblečeni do nových uniforem. Nastupujeme na hřišti. Bývalí vojáci přejímají velení. A už to začíná. Pozor — pohov, narovnejte se, palce přitáhněte...

Snažím se prohlédnout, co se v nich všech asi děje. Mám dojem, že ten výraz radosti a odhodlání mizel. Dětské tváře pod polní čapkou zvláště vynikají. To bylo 15. října.

Přísaha! Pozor! K přísaze — kdybych je teď od prvního nástupu neviděl každý den, nepoznal bych je. Rázný vojenský krok, vzpřímené tělo, vypjatá hruď, úsečné pohyby. A v očích tvrdý odhodlaný pohled vpřed. „Tak přísaháme!“ A těla ztrnula v pozoru — hrají se hymny. To bylo 28. října.

A čas letí. Vánoce — první dovolená. Budou nové uniformy? Nebudou. Jen ty, které máme na vycházku. V těch pojedeme. Ani zlaté knoflíky nemají. V posledním okamžiku, kdy už nikdo nedoufal, vyplnilo se to, po čem jsme toužili. Přišel náš táta s krabicí: „Tady máte, Jani gumoví, přišvat vám je už nebudu!“

Návrat z dovolené. První zpráva o pololetních zkouškách působí jako atomová puma. Kdy bude konference? Co se bude zkoušet? Ústní, nebo budou písemky? Nikdo nic neví. Zaměstnání od rána do večera. Venku sníh a mráz. Do toho přichází zpráva o vyřazení. 5. května to bude! —? Ano, docela určitě! Jeden akademik má strýčka na MNO a ten to povídal.

A pořád se učíme. Ráno, v poledne, večer. Taktiku, zbraně, topografii, ma-te-ma-ti-ku! Sinus, tangens, cosecans, a : b = permutace — ne — ježšmarja — teď jsem se to naučil a už to zase neví! Já se to ne-na-u-čím! Bože, já se z toho zblázním. Četu zachvátil studijní amok. Večer co večer sedí se na učebně, rozpálená hlava v dlaních, rty pohybující se jako v modlitbě, oči co chvíli obráceny v sloup. Po chodbách se plíží mátožné postavy. Hlava skloněna k zemi, ruce s papírem na zádech. Učí se každý. Učí se všude. I v noci jsem slyšel výkřiky: „Aááá jé-jé Ká-pé-ú-vé“.

Konečně po zkouškách. Na obzoru se objevují Pířaslavice a Vyškov. Polykání kilometrů, koupání v potu a už jsme

zase zpátky. Kolik dní ještě? Něco visí ve vzduchu. „Závěrečné zkoušky“. Vystává to před námi jako příznak. Vrací se atmosféra předpololetního období. Jen nálada zdá se mi, je nějaká slavnostnější. Zdá se mi, že v radosti a nedočkavosti rozzářených očí každého, i v mých, viděl jsem nejkrásnější datum — 29. srpen 1946. vašíček.

*

Npor. K.: Co musí mít mířč?

Pinož: Smysl pro odpovědnost!

*

VEČIERKA...

Povinné štúdium sa chýli pomaly ku konci. Stačí ti však jediný pohľad po učebni, aby si dostal krásny obraz toho, čo sa pred tebou nachádza. Sem — tam vidíš rozpálené tváre, priam hltajú to čierne z prednášok, ale väčšinou myšlienky každého z nás zalietajú kamsi do neznáma — snáď k milej, alebo k rodičom — a tam hl'adajú svoje uspokojenie. Jední si chrápkajú, iní zase netreplive pozerajú na ručičky hodínok a niektorých zaujal šelest cez otvorené okno, vánkom hrajúcich sa listov starého gaštana, ktorého bielo-kvitnúce kvety — sfa lampáše svietia v krásnom večernom tichu a ukolenbávajú všetko, čo je dookola.

Veru áno — únava tu v tom čase rozprestiera svoje křídla a niekedy nestačí, ju zahnať ani tá známa vytrvalosť „šprkúňov“, ktorí jej tiež podliehajú. A tu by ste ani neverili, ako na nás pôsobia len tri slovíčka, ktoré počul z úst dozorčieho desiatnika: „Koniec povinného štúdia!“ To hneď v každom cukne, rýchle skočí, sbalí si veci a už aj hybaj hore schodmi, aby sa čím skôr pripravil pre najsladšiu chvíľu, ktorá zaoberá významné miesto v našom vojenskom živote — na nočný odpočinok.

Je hlášená příprava k večeřce! Rýchle, ale pri tom vzorne sa očistia topánky, šaty povesia na ramienko, každý si dokončí svoju toaletu a všeličo iné. Tu však nastáva najväčnejšia chvíľa celého dňa. Veliteľ izby si začína obliekať svoje veliteľské biele rúcho, t. j. dlhú; nočnú košeľu — a obúva dlhé papuče. To už každý vie, že ide na prehliadku po svojom kráľovstve. A hneď je už počut jeho mocný hlas: „Voj. akademiku, ako to máte položené tam tie topánky, a tie kufre si vyrovajte! Samozrejme, že tie torby máte ako skapaté krysy! — Ja neviem, či ste si to už z civilu doniesli, alebo čo; — veď človek už musí mať k tomu akýsi „inštinkt“!

A tak to ide rad za radom, až nás z toho vyslobodí to naše ľubozvučné slovo „večeřka.“ To sa už všetko hrnie do posteľe, aby nezmeškalo ani minútku a priam s rozkošou vychutnáva tie krásne chvíle, ktoré ho čakajú.

Sem-tam počut ešte nejaký šepot z denných príbehov, ale i ten pomaly tichne a veliteľ izby zháša svetlo so slovami: „Dobrá noc — vojaci!“ Ale to už mnohí nepočujú a tí ostatní sa oddávajú do ríše snov, kde nieto ani prískokov, ani únavy.

Emil.

* * *

DVA DNY V MĚSTĚ VOJÁKŮ

Hranice, město staré vojenské tradice. Řada známých budov akademie se opět dívá čistými okny do větřoví dlouhé aleje a uvnitř už dávno zmizely hromady nečistot, které spolu s vytloučenými skly a zničeným nábytkem zůstaly po loňském květnu jako jediná památka na okupanty.

Město slaví veliký svátek, neboť oslavuje-li zde něco akademie, je to svátek všech. Viděli jsme to na páteční dopolední slavnosti, které se zúčastnili kromě min. nár. obrany, státního taj. gen. Ferjenčíka, náč. hlav. štábu div. gen. Bočka a zástupců všech zbraní i členové branného výboru v čele s předsedou posl. dr. Erbanem, vedoucí osobností zem. nár.

výboru, z okresu i města atd. Program, který následoval po slavném dopoledni byl přehlídkou veliké, usilovné a svědomité práce prof. sboru a instruktorů.

Mladí akademici, i když jsou snad šťihlí víc než je třeba, ukázali, že jsou na svůj budoucí úkol připravováni pečlivě. A bylo těžko kde spočinouti očima, protože vzorné ranní rozcvičení sice upoutalo, ale rušný boj v košíkové i házené strhovalo ještě více. A což když přišli rohovníci, neb skupina, která předvedla sebeobranu! Velký potlesk sklidili lehčí atleti i když tam je třeba mnoho doplnit, aby sport, jenž je kromě ostatních kladů nejlepším učitelem účelnosti pohybu, tu přednost opravdu dokazoval.

Těžkou zkouškou odvahy, tělesné zdatnosti i vůle byl bojový závod, kde soutěžící zdolávali řadu těžkých překážek. Když pak byl tento závod doplněn ukázkou boje, v němž se uplatňovala vzorná spolupráce bojovníků, nebylo jediného z několika tisícovek diváků, kdo by nestržen dramatickým průběhem akce, skvěle doprovázené výkladem hlasatele, který byl i druhého dne jedinečným informátorem, při velkém boji, který se rozpoutal na cvičišti akademie.

Ale nesmíme zapomínati na osvětu, která jest v akademii prováděna vzorně. Přesvědčila nás a obecnstvo nejen dvacetiminutovkou, nemluvě o nacvičených krásných pochodových písničkách, ale zejména nás zaujal slavnostní večer v Sokolovně. Nebylo to jenom provedení, at už míníme dokonale sezpívaný sbor, či sehraný orchestr, ale byla to především náplň večera, vlastenecká, výchovná a s vytříbeným vkusem předvedená. Zejména recitační pásmo může býti pokládáno za vzor obsahově i provedením.

V sobotu dopoledne byl závěr slavných dnů akademie, která tak důstojně oslavila výročí návratu vrchního velitele a presidenta republiky do vlasti i výročí vydání košického vládního programu.

Tisícové davy stály od časného jitra na návrší nad lomem, na vojenském cvičišti, aby sledovali spolu s ministrem nár. obrany a s celým štábem vojáků a hostů velké cvičení, v němž měli ukázati akademici svou bojovou zdatnost.

Nezklámali a ministr jim vyslovil své uznání. Bylo opravdu zasloužené. Hodina tvrdého boje ukázala, že důstojnický dorost,

který vyjde z těchto ročníků bude na své úkoly dokonale připraven.

Však na jejich útok mohli především nechat oči ti nejmladší obdivovatelé, stovky junáků a skautek. Všichni napjatě sledovali výsledky ostré dělové palby, kdy mohutné vzrvy země se do široka rozstříkovaly a znovu a znovu svištěly miny a znovu přelétaly granáty, aby připravily cestu útočníkům, kteří se probíjeli nejprve kulometnou palbou, pak i mocnou palebnou přehradou, stále vpřed. A což teprve když se dali do pohybu skvěle maskovaní oceloví obři, ověšení samopalníky, kteří se hnali přispěti svou hřivnou k závěru boje, ke zteči! Byli tak rozohněni, že by snad proběhli za nepřitelem pásmem, které bylo jen něco málo před nimi a kam bila doopravdy děla a kde praskala mina za minou. Ale třepotavý signál polnice se rozletěl vpřed a strhující film boje se rázem zastavil. V kotoučích prachu odjíždějí auta s hosty směrem k městu a za ním pochodují se zpěvem jednotky, duní tanky, valí se děla a na všech tvářích radost. Zaslouží si ji, mohou být na svou práci hrdi, velitel akademie, profesori, instruktoři i akademici. —ab.

Svobodné Československo
9. dubna 1946 č. 84.

* * *

VAE VICTIS

Já již do té vaší velké rodiny sice nepatřím, ale stále mne k vám vízí hezké vzpomínky. Vždyť konečně jsem byl mezi vámi také dost dlouho — oblékal jsem se jako vy do nepadnoucí uniformy, (ó hrůzo, kam se poděly tehdy ty sny o skvělém stejnokroji zdobeném dvěma zlatými proužky!) honil jsem se s vámi s vyplazeným jazykem po cvičáku, kružel mi žaludek svorně s vašimi... s vámi jsem zkrátka trávil dobré i zlé, tehdy jsem si ještě myslel, že ze mne bude také takové důstojnické embryo, jakým jste dnes vy. (Pro-

miňte páni poručíci, já to tak zle nemyslím!) Nesmím si svou firmu příliš u vás pokazit. Co když třeba z Tebe, ty nosatý Honzo Brete, bude jednou moc veliké vojenské zvíře, a já Tě budu potřebovat? Ne, taková známost není k zahození. Ty pán, já kmán — tak nějak se to přece říká.

Vidím vás hoši od P-15 pořád před sebou tak, jako vás třeba viděl objektiv mé leicy — i když vaše jména mi bohužel z husta vypadla z hlavy. Těším se, že až jednou po letech přijdu k takovému panu plukovníkovi, řeknu mu: „Heleď, plukasi, vzpomínáš si, jak tenkrát o té parádě v akadémě ti vypadla vintočka z ruky, když jsi se snažil urobiť k počtě zbraň? Nebo jak jsi se zoufale potil při zkoušení u Koli-mátora? Vidíš pane plukovníku — teď se snažíš utopit nešťastného kadeta, ty, že se nestydíš!“ Buď se ten pan plukovník usměje a poplácá mi kamarádsky po rameni, nebo se zamračí a vykáže mne jako obtížný hmyz. I to by mne nějak nepřekvapilo, člověk se setkává s různými charaktery.

Vzpomínám si rovněž na onu slavnostní návštěvu p. ministra arm. gen. L. Svobody při otevření akademie, jaká to byla tenkrát pro nás událost. Vzpomínám též oné noci, kdy jsme nalíčili na kamaráda Honzu mezi dveře toho našeho kumbálu protitankovou pušku vzor „Simonov“, o kterou se při náhodné prohlídce mohl přerazit táta Sekerka. Jeho hromování mi ještě zaléhá dnes v uších. Pokládám si také za nehynoucí čest, že jsem spolupomáhal dělat tak zvanou stěngazetu. To byl můj živel. Přiznám se vám kamarádi bez mučení, že by ze mne asi důstojník podle předpisu nikdy nebyl. Já bych se na každého díval příliš lidskýma očima, leda tak dělat tu mámu pluku osvětáka. Honit však nováčky po cvičáku, na to bych se asi moc nehodil. Vy však máte a budete mít vždy ve svém povolání mé sympatie. Vážím si takových vojáků, jako byl třeba spravedlivý a chlapský Lesák, nebo pod maskou obhroublého a drsného tomahawka skrývající se lidský táta Sekerka. Ctím i štábu Dřímalku a takového noblesního a příjemného Sabu. Z takových důstojníků si hoši vezměte vzor. Co bych vám ještě měl napsat. Neviděl jsem vás již přes půl roku, za který se vám jistě přihodilo tolik, že ani papír vám nebude stačit.

Jsmo u společné základny, k vůli které házejí lidé vojáky a novináře do jednoho pytle. Vy jste určeni, abyste se zbraní bojovali na poli válečném, a já bojuji již dnes boj sice nekrvavý, ale neméně urputný — s perem v ruce. Zůstanu a obstojím jen silný jedinec. Byl jsem včera přijat panem prezidentem, řekl mi během rozmluvy: „Každý z nás, ať je to ministr a nebo dělník, musí státi na svém místě!“

Dělejte proto své vojenské řemeslo dobře, a nikdy nedopusťte, aby se navrátily doby právě minulé. My od sedmé velmoci vám budeme pomáhati co nám síly budou stačit.

Až jednou po letech si uděláte nějakou slezinu, nezapomeňte na mne. Já vám udělám referátek k plné vaší spokojenosti. Přeji vám chlapci hodně zdaru. Zlomte vaz, a šavle hore!

Šibrava.

* * *

NA OKRAJI . . .

Rok 1942 je plný nenávistí porobených k utlačovatelům. Kolikátý týden války? Nepočítáme. Známe jen chvástivé sliby Němců o životě, kultuře a přátelské podpoře českému národu.

Skutečnost! Zavřené školy, internovaní studenti. Mučení všech, kteří posunuli zrak jen o milimetr jinam než bylo v předpise, německé nápisy, německá řeč, jen jeden Herrenvolk a jeden Führer v Evropě. Z vykradených táborů junáků vracejí se v noci děti polonahé, uděšené i zbité. Kde jsou červené košile Sokolů? . . . z českých řad mizejí lidé — jeden, deset, sto . . . nestačíme počítat!

A český národ je těžce negramotný, ani za 1000 let se naučil německy. Vidíte Češi? My Vám pomůžeme! My, Němci, jsme vašimi kamarády, rozdělíme se s vámi. Dáme vám do škol několik hodin němčiny denně, nacistickou ideologii, obrazy vašich osvoboditelů — našich učitelů, dáme vám vlajky s hákovým křížem, uspořádáme pro vás kursy

němčiny, dovolíme vám zpívat naši „Deutschland, Deutschland über alles“, dáme vám vše co máme. Od vás nechceme mnoho. Schovejte si u nás vaši řeč a hymnu, aby se častým používáním neopotřebovaly, dejte nám své děti, životy, majetky a zásoby, jsme nezištní, psacujem jen pro vás. Londýnu a Moskvě nerozumíte. Poslouchejte Berlín!

Co šeptáte? Že rok 1942 vás dusí? Vidíte, to je z toho špatného života před rokem 1939, ale nic nevádí. Jsme vašími ochránci, dáme vám krásné rekreační tábory, abyste nezapomněli na laskavého přítele Čechů, Heydricha. Říkáte, že vás bolí srdce, že trpíte nespavostí? Že hrůza ochromila vaše ruce? Že už nemůžete plakat? Zase vám pomůžeme! Odstraníme zvláště školené, vaše milé, aby je nemoce netrápily, v nekonečné řadě koncentračních táborů poznáte mravy našich lidí, vaše děti odvezeme na nejlepší práce k nám, dáme jim možnost pohřbívát naše mrtvé v městech zamořené morem, mohou odklízovat nevybuchlé bomby, nosit umfrající v epidemii zamořených místech, aby poznali různé druhy nemocí, zocelíme je hladem.

Češi, radujte se! Dali jsme vám sami kus sama sebe? Co chcete víc?

Chceme svobodu... život... a pomalu jako čarovným proutkem, jehož švihnutím se objevuje morální síla českého člověka, za hranicemi vyrůstají nové legie, naši hoši se opět bijí za naši svobodu u Sokolova, Tobruku, Dukly a Dunkerque, pomáhají svým zanícením pro ideu budování nového obrozeného Československa.

A co my teď? Všichni napneme síly a rozvineme všechny schopnosti, abychom se stali dobrými vojáky. Jsme si vědomi toho, co dobrá o povinnosti dbalá armáda znamená pro život státu, v čem byla vždy, jest a v budoucnu vždycky bude síla českého vojáka. Budeme tvořit armádu mravně silnou za ideu, bojující armádu, která musí býti obávaným protivníkem a vítaným spojencem.

Budeme zkrátka vojáky Benešovými a Masarykovými. -kája.

Největší chybou je, nebýt si vědom žádné.

Carlyle.

Nádhera zahrady není jen v tom, co oko spatřuje.

Kipling.

Tato knížka sepsaná společnou prací všech těch, kteří měli zájem na tom, aby nám zůstala vzpomínka na chvíle prožité v akademii, jest jakýmsi obrázkem našeho života po dobu jednoho roku, obrázkem, který maloval život.

Chvilky vážné i veselé a zvláště těch nebylo mezi námi málo, střídaly se, aby nám dlouhý čas lépe ubíhal, a čas opravdu utíkal tak rychle, jako by skoky dělal. Tak nekonečně dlouhé se nám to zdálo na začátku a nyní? Nic než hrst vzpomínek na nejvýznamnější chvíle. A prožitý čas? Ten se utápí jak kapka v moři přítomnosti. S dále ubíhajícím časem poblednou i vzpomínky až zmizí docela.

A až někdy za dlouhou dobu zbude chvilka, myšlenky se budou honit hlavou, ale marně. Jen nepatrné úlomky vzájemně nesouvisející problesknou - a to je málo. Přiliš málo k uspokojení. Tu ruka vytáhne odněkud tuto knížku, a Ty se vrátíš zpět do doby, kdy se psal r. 1945-46 a znovu budeš prožívat v myšlenkách to, co jsi kdysi dávno prožil ve skutečnosti.

A teprve s tím velkým odstupem času poznáš jak malicherné byly tenkrát „ty věci“. Ty příhody, které se staly stěžejním programem čtyř, osoba, která tenkrát byla terčem vtípu a smíchu - to bylo tenkrát, to bylo již dávno. A dnes?

Neřešitelné stalo se řešitelným, to co bylo dříve příčinou huronského smíchu, vyloudí snad shovívavý úsměv, naše mnohé sny jsou skutečností.

A až se někdy za mnoho let sejdeme, a my se sejdeme docela určitě, dopíšeme zase několik kapitol a uděláme z naší knížky životní román na pokračování! Nebo 2. díl „31 legionářů po 20ti letech“.

Zatím mnoho zdaru do té první dvacítky.

-j. br.

ČTENÁŘI NA MŮJ POVEL! KONČIT! POZOR! ROZCHOD!

Název: Četo, Rozchod!

Sestavili a řídili: Jan Bret a Jan Bauer.

Obrázky: Vladimír Herman.

Tisk: „Snaha“ v Hranicích na Moravě.

Povoleno: Osvětovým dŕst. VA.

Nákladem: Vlastním.

Počet výtisků: 450

O P R A V Y:

strana	3.	1. řádek shora	místo	účení	má být	lúčení
"	5.	13.	" zdola "	27. X.	" "	20. X.
"	5.	9.	" " "	5.—6. IV	" "	5.—9. IV.
"	10.	8.	" shora "	Československá	" "	československá
"	11.	6.	" " "	s toho	" "	z toho
"	11.	8.	" " "	splnomocníka	" "	zplnomocníka
"	19.		nadpis	VTEG	" "	VTEDY
"	19.	3.	řádek zdola	schvody	" "	schůdky
"	26.	13.	" shora "	ssutinách	" "	sutinách
"	28.	6.	" zdola "	sesílila	" "	zesílila
"	39.	1.	" " "	bedny	" "	debny
"	41.	19.	" shora "	bednu	" "	debnu
"	50.	20.	" " "	sebe?	" "	sebe!